

mladika 2-3

MLADIKA

IZHAJA DESETKRAT V LETU

1980 LETO XXII. - ŠTEV. 2/3

Poštnina plačana v gotovini -
Skupina III/70

KAZALO

Dr. Alojzij Šuštar, novi ljubljanski nadškof	17
Zora Tavčar: Prešernovo izročilo danes in tu	18
Ljubka Šorli: Poet iz Vrbe	19
Magda Jevnikar: Za nemškim zidom	20
Razgovor v Kairu (zapisal Marjan Jevnikar)	22
Pod črto: Žalostno pismo	22
Vladimir Kos: Nič ne boji žalosten	24
Lado Piščanc: V zelenih daljavah božje bodočnosti (XVIII.)	25
Vladimir Kos: Napisano v januarju za Pozno Jesen	28
Bruna Pertot: Zelene čipke-peteršilj	29
Lev Detela: Izbor iz sodobne koroške lirike v nemškem jeziku	31
Antena	33
Zamejska in zdomska literatura: M. Jevnikar: Miroslav Košuta: Zaseda za medveda	35
Čuk na Obelisku	36
Na platnicah: Pisma; Za smeh	
Priloga: Pavle Merkù: Slovenski priimki na zahodni meji (str. 9 - 12)	

Zunanja oprema: Jasna Merkù

Uredništvo in uprava: 34133
Trst, ul. Donizetti 3, tel. 768189

Poštni tekoči račun 11/7019
»Mladika« - Trst

Lastnik: SLOVENSKA PROSVETA

Registrirano na sodišču v Trstu
št. 193

Član USPI (Zveze italijanskega periodičnega tiska)

tisk »graphart«, trst, rossetti 14

pisma pisma pisma pisma

Pisma v tej rubriki izražajo mnenja dopisnikov in ne obvezujejo uredništva.

O »KULTURNEM SNOVANJU«

V začetku marca se je Primorski dnevnik v dveh člankih razpisal o »kulturnem snovanju« v Mačkoljah. Ustanovili bodo namreč ali obnovili prosvetno društvo »Primorsko«. Vse, kar je bilo doslej storjenega, žrtve in trud vaščanov, ki so leta in leta po vojni držali prižgano baklo kulturnega življenja v vasi, pripravljali praznike, nastopali z zborom na raznih prireditvah — vse to ni nič v primeri s tem, kar bo. In od kod zdaj ta prepoved v Mačkoljah, da eno prosvetno društvo ne zadostuje več, ampak je treba ustanoviti še drugo? Potreba po ustanavljanju novega društva v vasi gotovo ni bila občutena, ker bi ga sicer ustanovili že prej. Pobuda je prišla od zunaj, ker je očitno nekatere motilo, da je edino sedanje društvo samostojno in se ne pusti voditi za roko. Zdaj bodo v Mačkoljah odprli nov prosvetni dom. Očitno sedanja uprava ni prenesla, da bi ta dom odprlo društvo, ki je neodvisno. Partija potrebuje društvo, ki bo poskočilo na vsak namig. In zato potreba po novem društvu. Izjave o enotnosti in sodelovanju ne dišijo po pristnosti, ampak spominjajo prej na krokodilje solze. Tudi pripisi Primorskega dnevnika proti vsaki polemiki niso avtentični. Tako se mi zdi, kot tisti, ki je zalučal kamen, nato pa skril roko.

In sklep: partija (in SKGZ) ne prenese ideološke različnosti. Mačkolje niso prvi primer. Davno pred tem je bil Števerjan z dvema praznikoma prvega maja, nato Bazovica, kjer imamo danes po zaslugi istih nestrpnih kar tri kulturne hrame, kulturnega življenja pa skoraj nobenega, tako v Borštu, v Ricmanjih. Pa tudi na Goriškem raste novi kulturni dom, ker obstoječi je pač »katoliški«. Ob vseh teh prosvetnih domovih in društvih pa

hira slovenstvo. V Trstu nimaš danes v samem centru enega samega poštenega zbora razen nekaterih cerkvenih, ki vendarle še živijo. Bolj važna je ideološka čistost, bolj važno je ustanavljati društva in graditi domove tam, kjer že obstajajo, pa niso naši, kakor pa tam, kjer jih sploh ni. In tako namesto da bi gradili, mirno rušimo čisto malenkost, kar še živi.

Bralec iz Brega

POJASNILO »PD MAČKOLJE«

Odbor »PD Mačkolje« je poslal uredništvu »Primorskega dnevnika« naslednje pismo s prošnjo za objavo, da bodo vaščani in drugi bralci edinega slovenskega dnevnika pri nas tudi z druge strani obveščeni o kulturnem delovanju in snovanju v vasi.

Ker ga do danes ni objavilo, smo se odločili, da ga objavimo sami in pošljemo še drugim slovenskim listom.

Pismo se glasi:

Spoštovano uredništvo!

Ker ste v članku »V Mačkoljah obnavljajo prosvetno društvo Primorsko« dne 6. marca omenili PD Mačkolje, prosimo, da objavite to pojasnilo:

Kulturno prosvetno delovanje v Mačkoljah po usodnem letu 1948 je slonelo na ramah zavednih prosvetnih delavcev in pevcev, ki so teh trideset let vztrajali v nelahkih pogojih ter se pred leti tesneje povezali v Prosvetno društvo Mačkolje in stalno vabili vse vaščane k sodelovanju na prosvetnem področju. Nekateri so se vabili odzvali, drugi pa so se držali ob strani, da ne rečemo kaj drugega.

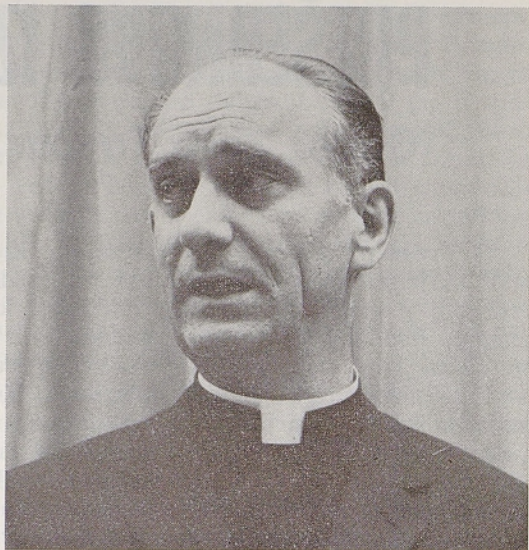
(Dalje na 3. strani platnic)

SLIKA NA PLATNICI: Mladinski zbor »Slovenski šopek« iz Mačkolj poje ob 10-letnici delovanja na jubilejnim koncertu v gledališču France Prešeren v Boljuncu.

REVIJO IZDAJA UREDNIŠKI ODBOR: Marija Besednjak, Lojzka Bratuž, Ivo Jevnikar, Saša Martelanc, Marij Maver (odgovorni urednik), Albert Miklavc, Franc Mljač, Aleksander Mužina, Sergij Pahor, Danilo Pertot (uprava), Ivan Peterlin, Maks Šah, Drago Štoka, Zora Tavčar in Edvard Žerjal (likovna oprema). Vsi pisci sodelujejo brezplačno.

Posamezna številka Mladike stane 700 lir. Celoletna naročnina za Italijo 6.500 lir: nakazati na poštni tekoči račun 11/7019 — »Mladika« — Trst. Letna naročnina za Jugoslavijo 150 ND. Druge države 12 US dolarjev (ali enakovreden znesek v tuji valuti).

Dr. Alojzij Šuštar, **novi ljubljanski nadškof** **in slovenski metropolit**

Od 26. februarja ima Ljubljana novega nadškofa in Slovenija novega metropolita. Janez Pavel II. je na odgovorno mesto imenoval msgr. dr. Alojzija Šuštarja, uglednega strokovnjaka v pastoralnih vprašanjih, ki si je pridobil dragocene izkušnje v dolgoletnem delu v Švici in v mednarodnih cerkvenih krogih. Nadomestil je dr. Jožeta Pogačnika, ki je bil na ljubljanskem sedežu od leta 1964, pred tremi leti pa je odstopil, ko je dopolnil 75 let, a je do novega imenovanja Svete stolice upravljal dalje nadškofijo. Slovenska cerkev mu bo za njegovo delo v tem težkem obdobju ostala trajno hvaležna.

Novi nadškof je kljub dolgi in plodoviti dobi, ki jo je preživel v tujini, ostal vedno povezan s stvarnostjo slovenske cerkve, saj se je tako za probleme v matični domovini kot pri nas vedno živo zanimal in bil tako vedno pripravljen pomagati. Radi se bomo spominjali njegovih obiskov in predavanj, katerih smo bili deležni tudi v dneh tik ob imenovanju. Tako je 24. februarja vodil pastoralni sestanek v Mladinskem domu v Boljuncu, dan potem pa je predaval v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu o »osebni in socialni razsežnosti odgovornosti« in pokazal svoje globoko poznanje moralne problematike. Že dan po objavi sklepa svetega očeta je spet našel pot med nas, ko je govoril v okviru teološkega tečaja v Gorici. Že s tem je dokazal, kako so mu naše potrebe prirasle k srcu.

Alojzij Šuštar se je rodil 14. novembra 1920 v kmečki družini na Grmadi na Dolenjskem, v isti trebenjski župniji, ki je slovenski in vesoljni Cerkvi dala velikega škofa in misijonarja Barago. Študiral je v Šentvidu in Ljubljani, kot nadarjenega semeniščnika pa so ga l. 1941 poslali v Rim, kjer je kot gojenec Germanika

doštudiral na Gregoriani v filozofiji in teologiji. Posvečen je bil leta 1946 na praznik Kristusa Kralja. Da bi si utrdil zdravje je takoj odšel v Švico, kjer se je kmalu vključil v živo dušnopastirstvo in bil od leta 1949 do 1951 kaplan v Saint Moritzu, nato pa več let v stiku z mladino kot profesor filozofije na zavodu Marie Hilf v Schwitzu. Njegova pot se je nadaljevala v Churu, kjer je poučeval moralno na višji bogoslovni šoli in bil 3 leta ravnatelj bogoslovja; nato nova odgovornost: imenovan je bil za škofovega vikarja in mu je bila zaupana skrb za duhovščino. Postavljen je bil pred pomembne naloge, saj škofija Chur, ki vključuje tudi Zürich, šteje milijon prebivalcev, od katerih je polovica katoličanov in med temi je veliko tujih delavcev. V problematiki, ki jo je moral reševati, so se torej odsevala svetovna vprašanja in to mu je dalo možnost, da je svoje izkušnje in znanje razdal v raznih evropskih deželah, na študijskih kongresih, v znanstvenih in strokovnih revijah; njegovo učeno, a preprosto in jasno besedo so si želele radijske postaje (tudi tržaška) in verski tedniki.

Nobenemu ni odrekel, vsem je skušal vedno in točno povsod ustreči. Naloge in obveznosti so se množile in postajale vse pomembnejše: bil je tiskovni referent švicarske škofovske konference, sodeloval je na sinodi švicarskih škofij, pet let pa je opravljal odgovorno službo tajnika Sveta evropskih škofovskih konferenc. Pridobil si je tudi ugled v laičnih krogih, tako da so ga pritegnili v komisijo za revizijo švicarskega kazenskega zakonika.

Mnogi so se že bali, da ga je 30-letno delo v svetu in zavzetost za širša vprašanja odvrnilo od misli, da bi svoje moči, izkušnje, znanje in svetovno razgledanost posvetil domovini.

dalje na naslednji strani ■

PREŠERNOVO IZROČILO DANES IN TU

(Govor Zore Tavčar na Prešernovi proslavi 1980)

S Prešernove Gorenjske prihajam, kjer sta tudi mojemu rodu ostrina vrhov in gozdov pa trdi boj z grudo na gorskih obronkih klesala značaj, obenem pa milina zamaknjenih jezer in tišina krog samotnih bajt mehčala srce. Ni se bilo lahko vrasti v novo pokrajino, ki se je s sivino kamnitih grobelj in mrtvilom opustelih ulic in od burje prebičanih vogalov nekega zimskega dne zastrmela vame, ko da prihajam na pokopališče. A kmalu je prišla neznana, slepeča svetloba primorske pomladi. In razgrnilo se je nad gmajnami od barv in od močnih, kar divjih vonjav ponorelo kraško poletje — in že sem rekla tem krajem TI. Ko pa je jeseni zagorel ves Kras od reja in se je ozračje omedilo kot zrel sad, sem postajala vse bolj tukajšnja. Kmalu je služba odprla stike s človekom teh krajev, pogovori so mi odstirali veselja in stiske tega rodu za mejo. Življenje z njimi me je ubiralo na njihovo valovno dolžino. Njihovi problemi so postajali moji problemi, njihov boj moj boj. Z leti so se zbrisale tudi te meje in nekega dne sem spregovorila v novem jeziku: to smo mi; to so naše stiske, to je naš boj na življenje in smrt: VZTRAJATI. OBSTATI. GRADITI za prihodnost NAS na teh tleh. In vaši otroci niso bili več samo vaši in vi niste bili več samo vi. Bili smo MI. Bila je naša mladina. In kadar smo sedli skupaj, smo združili svoje moči za skupno stvar. Mladi in mi. Oni z nabojem svojih neizčrpnih energij in pršeče primorske domiselnosti. In mi, nekakšni inženirji za razpeljavanje te neznanske energije v daljnovode, po katerih naj se pretaka

ta sila v široko razpeljano omrežje, da bo napajalo mesto naše prihodnosti.

Toda postojmo malo. Ne bi govorila resnice, ko bi rekla, da gledam in da sem gledala vselej tako optimistično. Zakaj iz svojih gorenjskih hribov, iz svoje rodovne dediščine pa iz svoje študijske odisejade sem stopila v ta svet s pogledi, ki so in ostajajo drugačni. Neobremenjeni od mōre dolgoletnega fašističnega zatiranja; od povojnih političnih peripetij; od tukajšnje slovenske politične in ideološke razcepljenosti, ki meji včasih že na čisto nagonsko, brezvezno sovražnost. Ne samo stopila, vrasla sem se v ta svet z merili, ki ne ustrezajo tukajšnjim prilikam. In najbrž ne ustrezajo niti gledanju tistih, h katerim me prištevajo, ker je tu pač v navadi vsakogar etiketirati, četudi nisi nikoli govoril z njim ali ga vprašal za mnenje ali prepričanje. Takšnih pristopov in pogledov s svojim metrom ne znam zmeriti. Priznajmo drug drugemu: jaz delam to, ti delaš ono, oba skupaj pa delava in morava delati za NAS tukaj. Naprednost ni v zakupu nikogar. In ne politično prepričanje ne ideološka raznolikost ne državna meja ne morejo in ne smejo zamejevati, ločevati, pogojevati pripadnikov nekega narodnega občestva, da ne bi drug drugega odprto sprejeli in spoštovali. Zamejec ali nezamejec. Komunist ali kristjan. Čemu odrievanje in porivanje v zamejski ali ideološki geto? Nikakršnega zamejstva bi ne smelo biti v zavesti slovenskega človeka in nikakršnih ideoloških predsodkov, nikakršnega vrednotenja s plusi in minusi, če pripadaš »drugi« strani;

Dr. Alojzij Šuštar, novi ljubljanski nadškof in slovenski metropolit

Vendar mu je ta cilj ostal vedno vtisnjen v mislih in željah: dokončno se je odločil pred tremi leti in se vrnil domov. Vsem je bilo takoj jasno, da ga domovina vabi za odgovorno mesto slovenskega metropolita in ljubljanskega nadškofa. To se je zdaj uresničilo. V teh treh letih se je dodobra spoznal s stvarnostjo na Slovenskem in s težkim položajem, ki terja nove pastoralne prijeme in izvirne rešitve. V tem času je veliko pisal, vodil duhovne vaje za duhovnike, delal v komisiji za koordinacijo verskega tiska, pri pastoralnem svetu... Pri odgovornem in zahtevnem delu, ki ga zdaj čaka, mu tudi mi iz zamejstva želimo obilo uspehov.

Naj se za konec še spomnimo, da je Alojzij Šuštar bil leta 1972 med predavatelji v Dragi, kjer je govoril o svobodi vesti kot izrazu človekovega dostojanstva; svoje globoke in tehtne misli je tedaj sklenil z naslednjim zaključkom: »Vera in prepričanje, da se prizadevanje za vedno večji razvoj človekove osebe in vedno učinkovitejše uveljavljanje njenega dostojanstva v svobodi kljub vsem težavam, nesporazumom, oviram in nevarnostim spleča, daje človekovemu življenju svoj poseben smisel, svoje posebno notranje bogastvo, svojo veliko lepoto in vrednost.«

LJUBKA ŠORLI

Poet iz Vrbe

*Prirodni kras Gorenjske vedno znova
v spomin nam kliče sina-velikana:
pod Stolom Bled in Vrba, dlje Ljubljana,
kjer zlila v strup se sreča je njegova.*

*Poet iz Vrbe zvezda je vodnica
Slovenecem vsem, ki materni besedi
ostali zvesti so v jezikov zmedi
in jim v ponos je naša govorica.*

*Ljubimo jo kot biser dragoceni,
ki nam ga Stvarnik je izročil v dar.
Vedo naj vsi, da v srcih smo iskreni.*

*In kakor zvoki harfe in fanfar
pojo naj Poezije v čas megleni,
ki v njem gradi nasilje si oltar.*

nikakršnega merila: ali si naš ali nisi naš; ali si matični ali samo zamejski. Ni časa za takšne igre, še najmanj tu, na naših tleh.

Slovenska kri odteka ne le z mešanimi zakoni, še bolj z ekonomsko migracijo, s poseljevanjem naših preostalih predmestnih otokov in robov naših vasi; pa tudi z zgubljanjem slovenske zavesti. Pogovori, tudi če ne vdira vanje vse prepegosto vrsta italijanskih ali tržaških izrazov, postajajo italijanski po svojem duhu in po svoji vsebini. Tu je zdajci tip nerazpoznavnega Slovenca, katerega od Italijana loči le še jezik. Kadar je seveda slovenski vsaj po črki, ko že ni po duhu. Slovensko govoreči Italijan. Drugi tip, ki ga srečujemo še pogosteje, je morda bolj pogost, skoraj bi rekla, da gre že za epidemijo: koliko še najdemo ljudi, posebno izobražencev in dijakov, ki bi znali napisati poročilo, članek ali tudi navadno pismo, ne rečem v izbrani, a vsaj v dostojni slovenščini; ali celo brez napak in v nekoliko več kot vsakdanjem jeziku. V pogovorih — in zatem seveda tudi na shodih, v dvoranah ali tudi na Radiu — je seveda še mnogo slabše, saj taka slovenščina z italijansko kadenco in besednim redom, polna romanskih kalkov, zveni slovenskemu ušesu že humoristično, če ne tragikomično. Tega ni kriva le površnost in osebna nemarnost. Za tem se skrivajo grehi, ki jih nosi šola; ne le tu in tam s kakim učiteljem ali profesorjem, ki v jeziku ni doma kot bi bilo želeti, marveč mnogo bolj naša šolska vzgoja s svojim odnosom do jezika, s svojo gluhoti za tisto, kar bi moralo biti prvo poslanstvo naše

šole: vzgojiti Slovenca. Vzgojiti ga zavednega, vzgojiti ga delavnega. Zlasti za skupnost. Razgledanega mimo rimskih programov po vsem, kar je našega bilo in je. Do danes. Vzgojiti ga, a tudi izobraziti, da bo najprej naš, nato evropski, nato svetski. A rasti mora iz naših korenin. Znati bi moral več in bolje in trdneje kot njegov italijanski vrstnik. To ni čas, to ni prostor za nekvaliteto. Če bi šola skrbela za vse to, bi se nam danes v Trstu drugače pisalo. Šola zanese svoj vpliv v domove, v družine, v delavnice — in z mladimi družinami znova v šole, iz teh pa spet nova generacija učiteljev.

Kakor kdo seje, tako bo žel. Kako žanjemo in kaj žanjemo danes, veste vsi. Zastonj je krik: krivi so programi, krivi so starši, ki razvajajo, krivi so vsi, samo jaz, ti, on, ona nismo nič krivi. In nikoli ne bo in ne more biti bolje, dokler ne bo slednji od nas svojih lepih besed udejanjil. Dokler ne bo vsak najprej sam, nato v svojem ožjem in širšem krogu storil kaj več, kot je zgolj v njegovo osebno dobro, kaj več, kot je beseda. Ko boš ti — in ti — in oni — stopil v naše gledališče, čeprav ti bolj godi razvpita italijanska televizijska oddaja; stopil boš tja zato, da izkažeš čast in spoštovanje slovenskemu umetniku. In ko boš poleg Piccola kupil in prebral tudi ljubljansko Delo! Ne, ker bi imelo boljše članke in več slastnih novic kot Piccolo, marveč ker bi hotel vedeti, kako politizirajo in kako komentirajo svetovne dogodke v slovenščini! In da boš vedel, da letošnji Prešernov nagradjenec Grafenauer ni kak krojač ali nemški popevkar pa tudi zgodovinar Grafenauer ne, zakaj tisto ime ti ne bo več neznan. In kupil boš tu in tam kakšno revijo. Imamo celo štirinajstdnevnik v slovenščini, kjer najdeš vse, od fizike in astronomije do politike, s povzetki zanimivosti iz raznih evropskih časopisov vred; če bi eno leto zapovrstjo prebral vsako številko, morda res ne bi postal bistveno modrejši; vsekakor pa boš zagotovo odtlej govoril neskončno bolj ugledno slovenščino. Tako jezikovno obogateno in svežo, da te bodo imeli celo za pametnejšega, kot si. Jezik, materinščina, to je vendarle prvi in najbolj opazni pokazatelj tvoje osebnosti, tvoje inteligence; in končno tudi edino sredstvo za najbolj neposredno in osrečujoče sporazumevanje med nami: za dialog. S svojim pošastno revnim besediščem si tako rekoč duhovni invalid, saj tvoj jezik ne dohaja tvojih občutij in ne more oblikovati misli, mnenj, sodb, s katerimi bi se kvalificiral in uveljavil celo v preprostem pogovoru ali nagovoru, kaj šele v javnosti. Kaj pa knjige? Kupuješ le tiste, na katere opozarja italijanski tisk ali televizija? Marsikdaj gre zgolj za modo ali za spretno založniško politiko. Slovensko knjigo kupiš, ko prvič naročiš knjižno omaro. Koliko slovenskih knjig kupiš letno? In koliko teh tudi prebereš? Ne bereš literature? Ne veš, koliko je potopisnih, poljudno znanstve-

nih, spominskih knjig, biografij. Pa knjig o zadnjih dveh vojnah, o velikih politikih, o polpretekli zgodovini. Pa tudi — ali ni greh iti skozi to naše življenje, ne da bi prebral vsaj nekaj največjih romanov svetovne in naše literature ter nekaj pesniških zbirk! Ti ni žal, da se pustiš leta in leta poneumljati od vsega, kar potrošniški svet vsiljuje za drag denar, duh in srce pa ti krnita in sta ti čedalje bolj prazna? Postajaš primitivec. Ne samo, da ne znaš več misliti in govoriti po naše. Ker ne rasteš iz našega, ker se ne hraniš z našim, postaja tvoja zavest, da si Slovenec, čedalje bolj otopela. Postajaš jalov za našo skupnost. Nikjer te ni. Ničesar ne storiš. Edino, za kar še migneš, je politika. A največkrat gledaš s srcem proti Ljubljani, z glavo pa proti Rimu.

»Kam ste zapravili pismo?« »Kam potajili besedo?« Spet Župančič. A lahko bi bil katerikoli slovenski pesnik, zakaj vsi, vključno s Prešernom, so nam pustili veliko kulturno izročilo, a tudi svarilo, prošnjo, klic: čuvajte, ohranite našo besedo! Kako sledimo temu klicu mi? Mi tu za mejo? Vrnimo se, dokler je še čas, k osnovam našega narodnega in kulturnega bivanja, k zvestobi vsemu, s čimer se narod v tem trenutku izraža: k slovenski besedi, slovenski knjigi, slovenskemu gledališču. Bodimo zvesti slovenski šoli in športnemu društvu.

A najprej zvestoba jeziku. Pa zvestoba slovenskemu jeziku ni samo zvestoba njegovi zu-

Prof. Martin Jevnikar podeljuje nagrado Mladike za pesmi nagrajenki Mariji Kostnapfel.

nanji strukturi in nekaj sto besedam za sprotno rabo. Biti mora zvestoba njegovi slovnici, njegovi sintaksi, pravopisu, pravorečju. Vključno z vejicami. Ni treba, da je tvoja beseda pesniška Beseda, Alfa in Omega in bajna moč. Dovolj je — in za marsikoga celo preveč —, če je to samo vrsta slovenskih besed, ki jih znaš povedati po slovensko, kot se spodobi. Najbrž bi se tudi Prešeren pri današnjem Tržačanu razveselil že tega.

Novelanovela

MAGDA JEVIKAR

ZA NEMŠKIM ZIDOM

Seveda vem, da je dobro zapirati vrata za sabo; še bolj je, če jih zakleneš in trkanju ne prisluhneš. In vendar: danes, kot bi se misli osamosvojile, prosto begajo naokrog.

Z vsakega potovanja sem se vračala polna doživetij in srečnih spominov. Avgustovsko sonce mi je sijalo tja do decembra, veseli obrazi poletnih prijateljev so se mi smehljali skozi celo zimo. A tokrat? Ko bom v vsakodnevnem tekanju zahrepenela po srečni točki, kam se bo obrnila moja misel? Vstala bo pred mano baltska razburkanost, završale bodo srebrnobeke breze... a veseli obrazi, kje ste? Berem: včeraj, danes, jutri... dan za dnem bežijo, odhajajo. Stoletje begunstev, tako bo ostalo v zgodovini. Dovolj hudo je, če moraš pretrgati s svojimi koreninami, kaj šele, če je pot, polna tveganja, zapisana tragediji. Včeraj so spet streljali, danes tudi, — jutri!? Novice o tem so tako drobno natisnjene, da jih komaj ugledaš: z desne jih preplavlja rop v zlatarni, z leve se šopiri srečanje med ministri.

Pred mano vstaja zid. Visok, vse višji, ni ga konec — sega do neba. Siv, gladek, neprizadet. Nema priča človeškega absurda.

»Česa pa nimajo?« se sitno smeje prijatelj.

»Vse imajo, vse, tudi zid. Siv, gladek, neprizadet. Pojdi in ga poglej. In če te ne mine volja do smeha, bom vedela, da ne znaš gledati, da ne maraš videti.«

Vzhodnonemška meja. Prvi stik z Vzhodom. Mit pravično urejene družbe je padel že pred leti. Takrat smo mislili, da gre za njegove poslednje krče, »pravično urejena družba« pa je zdržala, fasada se je še bolj okrepila. Sebe objestno izvaž.

V uradu, kjer se moram prijaviti, presedim dve uri, čeprav sem edina na vrsti. Hladna prijaznost mejí tu pa tam na ironičnost, dajejo čutiti svojo moč, seveda, s tvojim časom razpolagajo, kot hočejo. Ko sem končno zunaj, zadiham. Dva koraka - in že me ustavijo besede, ki me bodo spremljale kot refren: change, change money. Nasmehnem se, moje razpoloženje je še vse turistično, polno samozavestne radovednosti in nekakšne domišljavosti.

In potem, ko so se končali ogledi najnujnejših stvari: muzejev, galerij, zgodovinskih zanimivosti, kot da sem šele takrat opazila ljudi. Tudi oni so me opazili, ko sem prestopila prag povprečne gostilne. Zahodnjaka izdaja toliko stvari, ki jih ne more prikriti zvedavim očem domačinov. Radovedni so, zanima jih, odkod sem, kaj tu delam, in zakaj. In skoraj jim ne morem dopovedati, da sem na počitnicah. Ne gre jim v račun, da sem si med tolikimi državami izbrala ravno njihovo.

Zakaj pa ne, me že mineva potrpljenje.

Zato, ker, ker . . . tu ni nič!

Nič? se čudim in jim znam naštetí vrsto stvari, ki so me navdušile in prevzele.

Nič? sprašujem dalje.

Ni svobode, je odgovor.

Tako splošno, tako nestvarno, moti me. Besede, same besede, besede večnih nezadovoljnih, ki tam bijejo na to struno, tu bi na kako drugo, vedno in pousod bi kaj našli. A raje molčim, tu pa tam pristavim kako pripombo, skoraj ne morem do besede. Kot bi se usul plaz, dvigajo glas, ga utišajo, mahajo z rokami, zmajajo z glavo, že me gledajo očitajoče, potem se pa premislijo in so do mene popustljivi: kaj bi se jezili nad mojo naivnostjo, je njihov zaključek. In res se čutim kot otrok, ki mu šinejo v glavo besede, a jim ne ve pomena.

Vsa srečanja niso enako zanimiva. Veliko je takih, ki so prav prazna. Dosti je ljudi, ki istovetijo demokracijo in pluralizem z bogatimi izložbami. Svobodo so spravili v trgovino za jeans-e. Lačni so jih. Skoraj se mi smilijo, tako nizke cilje so si postavili.

Starejši se še ne morejo ločiti od preteklosti. Nekdanji kmet, danes delavec v pokoju, pripoveduje o posestvu, kot bi ga bila včeraj uničila toča. Vse so mi vzeli, ga muči, in veš, kaj je zdaj tam? Nič, popolnoma pusti travniki, ki jih nihče ne kosí. Pridi in poglej! Peljeva se na deželo in naenkrat se pred nama razprostre v vetru upogibajoča se trava. In kmet se prijema za glavo, udarca še ni prebolel. Že na začetku je bilo težko, ko sem gledal tujega človeka na svoji zemlji, pravi, a polja so usaj uspevala, narava je živela dalje, ni spraševala po lastniku. A zdaj, ko so obdelovanje mojih polj proglasili za nerentabilno, kakšne besede so si izmislili,

da bi prikrili svojo napako; zdaj bi sam prijel za delo, pokazal bi jim nerentabilnost!

Nekega večera sem se zgodaj vračala spat. Ob poti, ki je vodila v camping, je sedelo nekaj mladih. Pogovarjali so se, pili, eden je igral na kitaro. Prisedem. Razumem jih le malo, zato jih z uprašanjem opozorim nase. In že se razgovarjamo sproščeno, v esperantu, ki ga ustvarjamo za lastno rabo. Ni težav, stik je vzpostavljen. Devet jih je, sami prijatelji, ki se dobro razumejo. Od splošnih uprašanj in odgovorov prehajamo na minirano področje politike. Stvarni so, brez lažnih mitov, kakšen si upa več, kakšen raje molči, a v useh berem voljo po spremembi. Mladi so po letih, a zreli po mišljenju. Nimajo časa za sanje, ne verjamejo v kak proglašeni razvoj. Sami vidijo, kako se fasada pusti barvati in lepšati. A oni živijo v tistem domu in poznajo vse njegove pomanjkljivosti. Bolj gre razgovor v živo, bolj se razvne-majo, preskakujejo v svoj jezik, tako da jim težko sledim. Christian precej molči. Se ne strinja z njimi? Je prepričan komunist? Mogoče, veliko je takih, ki prav ne morejo iz sistema: so kritični, vidijo napake, jih obsojajo, a rešitev iščejo le v okviru danega, v manjših izboljšavah, v popravkih. Zunaj sistema je zanje le kaos, nazadovanje.

Razgovor se izčrpuje, utrujeni smo, razidemo se. Ko se vračam v camping, je Christian ob meni. Pogovarjava se o mojih potovanjih, čutim, — in že mi je neprijetno, — da mi zavida. Kesam se, ker vzbujam v njem hrepenenje po krajih, ki jih ne bo obiskal.

Veš, pri nas ne dobiš dovoljenja za na Zahod. Vsaj dokler delaš, ti ga ne dajo. Še 45 let, pa bom v pokoju. Takrat greš lahko, kamor hočeš. Kaj pa je to — 45 let, nič, eno zgubljeno življenje, nič več! Zasmee se, skoraj se krohoče.

Si videla zid? sprašuje. Lepo si ga oglej. To ni preprost zid, to je nagrobni kamen: za mojega brata, za toliko drugih. Zame pa bo odsokna deska. Naj bi čakal 45 let? Ne, šel bom veliko prej, mogoče čez leto ali dve.

Odločen je, njegov izraz pa je še ves otroški. In ko mu pogledam v obraz, me stisne, ker vem, zagotovo vem, da takim ne uspe. In četudi mu uspe, kakšno razočaranje bo naš Zahod!

Ne najdem besed. V meni je ena sama, ki se mi naposled uporno iztrga na glas: prekleto!

Srečanje, in nič drugega. Srečanje, kot jih je bilo že toliko. Mogoče bom kdaj prejela razglednico, mogoče celo pismo. In čez leto ali dve mi bo morda vesel glas oznanil: Na tej strani sem! Preplezal sem zid, ni bil preveč visok, usaj zame ne!

Čakam. In kadar se kdo naivno sprašuje: Česa pa nimajo? Saj imajo vse! — v mislih dostavim: da, vse, tudi zid. Siv, gladek, neprizadet. Nagrobni kamen.

RAZGOVOR V KAIRU

Zapisal Marjan Jevnikar

Kairo. Rue El Haras 9. Večnadstropna vila v mestnem predelu Garden City. Ko stopiš noter, se ti več ne zdi, da si v Kairu. Prostori so neverjetno čisti in pospravljeni, pravo nasprotje s kairsko običajno umazanijo. Temnopolti Egipčan te pozdravi kar po naše: »Dober dan, takoj pokličem sestro Klaro!« Smo namreč v domu slovenskih šolskih sester v Kairu. Poleg prednice **s. Klare Krmec**, rojene v Mačkoljah, sta tu še **s. Dolores Fortuna** in **s. Franka Martelanc**. S s. Franko, ki je preživela večji del svojih 85 let v Egiptu, se vpleteva v pogovor.

Sestra Franka, od kdaj ste slovenske šolske sestre v Egiptu?

Leta 1908 smo slovenske sestre prišle v Aleksandrijo in prevzele zavetišče Franca Jožefa za avstrijske državljane ter odprle šolo za avstrijske otroke. Ko se je začela prva svetovna vojna, smo morale šolo zapreti, ker smo bile kot avstrijske državljanke v vojni z Angleži. Iz Egipta so odpotovale vse sestre razen treh, ki so skrbele za zavetišče. Po vojni so Italijani hišo prodali kot

vojno odškodnino. Sestre smo dobile neko malenkost, tako da smo si pomagale in kupile novo hišo za zavetišče, ki se je tokrat imenovalo zavetišče sv. Jožefa. Tu smo delovale v prid slovenskih deklet, ki so prišla služiti v Egipt, danes pa skrbimo za ostarele žene.

Kaj pa v Kairu?

Leta 1929 so slovenska dekleta, ki so delala v Kairu, zaprosila, da bi odprle zavetišče tudi v egiptovski prestolnici. Ob začetku je bilo zelo težko dobiti primerne prostore. Vselile smo se v neko vilo, imele pa smo le pritličje in vrt, ker se stanovalci drugih nadstropij niso hoteli umakniti. Že naslednje leto smo morale iskati nove prostore. Dobile smo zelo primerno hišo v središču Kaira. Tu smo vse uredile, pripravile kapelo itd., tedaj pa je gospodar hišo prodal in morale smo iskati dalje. Končno smo našle zelo prostorno stanovanje, primerno za naše delovanje. Pri nas so se zbirale Slovenke, ki so bile zaposlene pri bogatih družinah, največ za varstvo otrok. Bile so dobro plačane in zelo cenjene zaradi po-

— pod črto - pod črto —

ŽALOSTNO PISMO: OJ, DIALOG...

(Kaj se mota po glavah mladih intelektualcev v Socialistični republiki Sloveniji glede svobode mišljenja, odnosa med krščanstvom in marksizmom, anonimnosti slovenskega naroda danes...)

Iz ljubljanskega visokošolskega lista TRIBUNA z dne 4.II.1980 ponatiskujemo odlomke pisma, ki ga je listu poslala mlajša marksistična publicistka Spomenka Hribar, ki je pred desetletjem bila tudi sama sourednica TRIBUNE.

V šolskem letu 1965/66 sem bila urednica tedanje teoretske priloge Tribune pod naslovom Zasnove. Z Zasnovami se je takratno uredništvo skušalo vključiti v razmišljanje o družbi in njenih pojavih ter problemih tudi z daljšimi teoretskimi prispevki tedaj nastajajoče inteligence na Slovenskem.

Kdor si danes ogleda Zasnove, bo videl imena naslednjih piscev: Marko Kerševan, Tine Hribar, Andrej Kirn,

Andrej Inkret, Braco Rotar, Ivo Marenk, Franc Križnik, Tone Stres in drugi. Ta imena so še danes živa v našem kulturnem prostoru. In iz teh imen je razvidno tudi, da je bila Tribuna na Slovenskem prvi laični časopis, ki je odprl svoje strani teologom oz. takratnim študentom teologije.

Na straneh Zasnov se je do zadnje strani letnika razvijala polemika med »teologi« in »marksisti«. Med nami pa so se v istem kratkem času spletle tudi kolegijalne vezi, zlasti med Križnikom in Koncilijo (katerega članek že ni bilo več mogoče objaviti). Sodelovanje pa je bilo kratkotrajno, vzšlo je kot zvezda in zašlo je kot zvezda. Zakaj? Dolga leta sem za to krivila izključno ali predvsem »teologe«. Danes pa vse bolj spoznavam, da ne cerkvene ne laične institucije niso mogle prenesti tega poskusa dialoga. Nismo vedeli zakaj, a enostavno je bilo čisto vse narobe. Vrstila so se razčiščevanja za razčiščevanji (pri teologih verjetno tudi?), vrstilo se je na stotine nerazumljivih besed. Jasno je bilo samo nekaj: dregnilo smo v nekaj, v kar ne bi smeli.

Tako je bil poskus dialoga skoraj v kali zadušen z obeh strani. Ni šlo in ne gre za to, da bi »mladi teologi« in »mladi marksisti« imeli kakršnekoli aspiracije po urejevanju sveta. Gre za to, da bi se lahko (a ni nujno) iz tega drobnega vrtička med dvema plotovima do danes razširila negovana in plodna njiva. Njiva, ki bi jo obdelovale vedno nove in druge generacije ne le »teologov« in »marksistov«, temveč ljudi in strokovnjakov z vseh (družboslovnih in drugih) področij, kjer se razmišlja o človeku in naši družbi. Ta njiva bi bila medij, kjer bi se lahko cel kup nasprotij reševalo na miselnem nivoju. To pa seveda pomeni, da bi se izognili marsikateremu bolečemu ekscesu (je bil potreben škandal ob učeniku etike?). In da bi tudi problemi človeka danes, njegova stiska in tesnoba, dobili racionalno artikulacijo, tako »teistično« kot »ateistično«. In če bi vzdržali na ravni mišljenja, na ravni razpiranja možnih rešitev problemov, brez pretenzij po gotovih receptih te ali one edino zveličavne Resnice, bi presegali že tudi omejenost tako teizma kot ateizma. Ne gre torej za nekakšno mistificiranje dia-

štenosti in čistoče. Bilo jih je na stotine. Tistim, ki so na novo prihajale, smo preskrbele službo pri poštenih družinah, tistim, ki so bile brez službe, pa smo nudile stanovanje in hrano za majhno odškodnino. Hiša je bila vedno natrpna. Ob nedeljah so se dekleta tu zbirala, imela slovensko službo božjo, popoldne blagoslov, potem pa družabnost. Prihajale so tudi nekatere slovenske družine z otroki. Dekleta so se učila petja in prirejala igre. Skratka, hiša je delovala kot verski, narodnostni in kulturni center.

Ko so postali prostori premajhni, smo najele celo trinadstropno vilo in ostale tam 12 let. Vedno pa smo si želele tudi vrt kot v prvi hiši, zato smo stalno iskale dalje in prebredle cel Kairo. Končno se je l. 1948 pojavila priložnost, da kupimo to, kar smo si želele tj. prostorno hišo z vrtom. Vselile smo se v pritličje in v prvo nadstropje, v višjem nadstropju pa je stanoval zdravnik, ki se nikakor ni hotel izseliti. Lahko bi ga tožile, vendar si noben odvetnik ni upal prevzeti tega dela, ker je bil zdravnik vplivna osebnost. Bil je častni predsednik vseh bolnic, predsednica pa je bila kraljeva sestra. Nekega dne je prišla princesa, kraljeva teta, prosit za dve služkinji. Preskrbele smo ji dve zelo poštene in princesa je bila z obema tako zadovoljna, da se je prišla zahvalit. Ko je zvedela za naše težave z zdravnikom, se je zavzela in obljubila svojo pomoč. Dala je navodilo svojemu odvetni-

ku, naj prične s tožbo. Tožbo smo sestre zmagale in zdravnik je prejel sodniški odlok, da mora stanovanje izprazniti. To je v predpisanem roku tudi storil, a ponoči in skrivaj, da ga nihče ni slišal.

Hišo, ki je bila v obupnem stanju, smo lepo preuredile in tu smo še danes. Bilo je dosti dela in skrbi, a tudi veliko zadoščenja. Pomagale smo starim Slovenkam, ki so prišle k nam, ko so obnemogle. Sprejemale smo seveda tudi druge narodnosti, če smo imele kaj prostora. Imele smo pisarno za službo, kamor so gospe prihajale po priporočila. Večkrat so pustile kaj denarja za naše delo. Počasi smo lahko izplačale vse dolgove in vrnilo dekletom vsote, ki so nam jih posodile brez obresti. Hiša je tako postala naša last.

Kakšno je današnje stanje?

Večina Slovenk je po drugi svetovni vojni odšla iz Egipta. Tudi me sestre smo že sklenile, da se vrnemo v Evropo. Tedaj so nas zaprosili, naj bi sprejele univerzitetne študentke, ki prihajajo v Kairo iz raznih arabskih držav in obiskujejo tukajšnjo univerzo. Od takrat je hiša vedno polna, saj jih je v vsakem šolskem letu od 50 do 60. Nekaj starih Evropejk, Slovenk in ne, je ostalo pri nas do smrti. Kakor hitro pa je ena umrla, že je na njeno mesto prišla druga. Še danes imamo nekatere.

pod črto - pod črto

loga kot vseodrešiteljske poti, še posebej ne za dialog zgolj med teologi in marksisti, temveč za dialog kot način in možnost diferenciranega razvoja mišljenja in iskanja v družbi sploh. Na vseh nivojih razmišljanja...

Zato se sprašujem: je danes čas za konfrontacije? Menim, da ni. Da nimamo časa, da bi si kradli čas. Čas je, če je še, za nova iskanja in nova tematiziranja ideologij, ki nas opredeljujejo.

Za to gre; toda brez dopuščene diferenciacije mišljenja, brez dopuščene različnosti v iskanju novih poti ne bo nič. In še enkrat: nič. Če partija ne bo dovolila dihati svoji lastni inteligenci ali boljše laični inteligenci (kajti teistična je več ali manj pod okriljem cerkve), bomo še enkrat zamudili, morda tokrat dokončno, priložnost, da se ustvari miselni prostor, ki je širši od institucionalno fiksiranih ideologij.

Dokler znotraj obeh ideologij ne bo prostora za svobodno diferenciacijo mišljenj in iskanj, bosta obe tudi navzven kazali samo svoje oblastniške zobe. Se bo odigral boj za vrednote — boj za premoč. Zame je zato vsako poudarjanje enotnosti običajno znak za alarm, predznak neposrednih administrativnih posegov v območje

misli. Bodisi družboslovne bodisi teološke.

...
in kaj se je dogajalo potem naslednja leta? Počasi in hitro grebejo v človeku njegove lastne stiske (ki so še potencirane v času relativne zadovoljitve materialnih potreb, vprašanja brez odgovora: vprašanje smisla življenja, vprašanje osamljenosti (ne zgolj v sociološkem smislu, a tudi to), vprašanje smrti (tudi samomora), vprašanje ljubezni, vprašanje naše človeške medsebojnosti. Vprašanja so tlela, odgovorov pa — s strani laične misli — pravzaprav ni bilo. Kdor že je o tem pisal ali mislil (ali se je sploh samo domnevalo, da bi utegnil o tem misliti), je bil proglašen najmanj za eksistencialista, če že ne za reakcionarnega heideggerjanca in nihilista.

Odgovori pa so vse obilnejše (in nasilnejše) prihajali — s teološke strani. Tako je cerkev počasi, a vztrajno zavzemala vse večji življenjski prostor prav preko človeških stisk; v človeških dušah. Ta humus, na katerem gradi današnja cerkev, je njena najtrdnjša osnova in bo to še dolgo časa. Ta humus, ki je bil cerkvi takorekoč prepuščen (kot se kaže danes - vendarle predvsem za njeno lastno rast institucije), pomeni ceno za uni-

formnost in servilnost siceršnjega mišljenja na Slovenskem. Blokada diferenciacije znotraj ideologij je konec koncev pripeljala do totalne diferenciranosti med ideologijama. Zdej je na tem, da pride do konfrontacije med njima.

...
V kontekstu svojega poskusa analizirati vzroke današnjega stanja gledam tudi na zadnjo številko Tribune, v kateri je — glede tega konkretnega področja! — uredništvo nastopilo skrajno ideološko. Zapira vse možnosti za dialog. Če parafraziram Leninovo misel, bi rekla, da je šlo v tem primeru za levičarstvo kot otroško obliko stalinizma. Te značilnosti se Tribuna kot Tribune ni nikoli povsem izmaknila. Ni namreč dovolj samo kazati s prstom na krivce, ne da bi obenem vsaj poskusili iskati vzroke za obstoječe stanje.

Takšna kritika je vselej bumerang, le da se ne ve, od kod bo priletelo. Slikovna priloga pa, ki je bila dodana tekstu na to temo, je bila, milo rečeno, neumestna. Predvsem pa povsem nekoristna za kakršnokoli bistvenejše razkrivanje klerikalizma danes, ki nastaja iz današnjih tal, iz današnjega humusa. Šele v drugi fazi analiziranja je treba pritegniti tudi cerkveno zgodovino kot okvir, v ka-

Bi povedali še kaj o sebi?

Prvič sem prišla v Egipt l. 1910. Bila sem v Aleksandriji pri neki družini za družbo 14-letnemu dekletu. V Aleksandriji bi bila morala biti preoblečena, a sem zbolela za špansko. Morala sem se vrniti na domači zrak, ki mi je res pomagal, saj sem v treh mesecih pridobila sedem kil. To je bilo l. 1920. Doma sem ostala dobro leto, nato bi bila morala biti sprejeta v Mariboru. Zdravnik pa ni bil tega mnenja, zato sem se vrnila v Kairo in bila v službi pri neki gospi. Pozneje mi je s. provincialka Gorupova pisala, da se lahko vpišem v noviciat v Tomaju. To sem tudi storila in l. 1927 sem bila v Tomaju preoblečena. Po dveh letih so me poslali za tri mesece v Kairo, da bi pomagala iskati stanovanje, kjer naj bi sestre začele delovati. Hišo bi morala voditi s. Anzelma Selič. Med tem časom, ko sem bila še na parniku, pa je ona umrla za tifusom. Tako sem morala prevzeti njeno mesto in namesto predvidenih treh mesecev sem ostala v Egiptu celo življenje. Je že res, da človek obrača, Bog pa obrne!

✱

S. Franka je torej letos praznovala 50. leto nepretrganega delovanja v Egiptu. Za svoje delo je prejela več priznanj. Leta 1975 jo je egiptovsko socialno ministrstvo odlikovalo z zlato kolajno za njeno socialno delo.

VLADIMIR KOS

Nič ne bodi žalosten

*Sočno svetlomodro nebo
je v zeleno luskino bambusov zapleteno
z rjavimi nitkami vej
različnih dreves decembra.*

*Nič ne bodi žalostno tih,
da je Božič za nama, le še dih.
Seme, v zimsko zemljó položeno, živi. Prisluhni -
kako utripa!*

*K zôri ene izmed nedelj hrepeni,
že pripravlja dom iz vej,
že trpi, ker je sonce za morjem.
S prstjo so le tople kaplje.*

*Vrskaj vsaj z očmi, ki vedo!
Da ne bo več med stenami temnó; ker je Božič
vse leto*

*rastlina sveta,
ki z zvezdami v srcu rase.*

Osadje tudi te pesmi je poznojesenska narava vzhodne Japonske januarja in februarja. Pravzaprav bi se morali veseliti bližajočega se Postnega Časa, ker lahko tako tiho rasemo v Veliko-noč svojih duš; enkratnih Jezusovih dogodkov ni mogoče v enem letu izčrpati.

pod črto - pod črto

terege se logično umešča njena današnja dejavnost. Klerikalizem, ki se znova poraja, je naš zdajšnji klerikalizem. Nekateri teologi (Križnik, Stres, Koncilija itd.) so se komaj rodili.

Prizadeta se čutim ob takšnem postopku — ne kot ateist ali teist — temveč kot človek, kot del te družbe, tega naroda. Če že za kaj gre, potem gre za to, da se analizirajo (na osnovi povsem razprtega arhivskega gradiva) vsi vzroki belogardizma na Slovenskem. Ne more pa iti zgolj za očitavanje pojavnosti in manipuliranje z njim! Ne zaradi nekakšnega slogaštva in sprave »krivih« in »nedolžnih«, temveč za to, da se bomo že enkrat nehali polaščati drug drugega v imenu edino zveličavnih Resnic.

A ne le drug drugega, temveč tudi mrtvih. Mrtvih se polaščaš tako tedaj, ko jih kuješ v zvezde, kot tedaj, ko jih zamolčiš. Naj počivajo v miru! Pustiti mrtvim, da so mrtvi, ne pomeni: »Mrtve naj pokopljejo mrtvi (Mt 8, 22; EW 8 — 117). Mrtve moramo pokopati vsi, ker so (naši) mrtvi. Gle dati v zgodovini zgolj evforijo boja za lepšo prihodnost in ne videti v njej tragičnih dimenzij nekega naroda, pomeni ne videti, kako morasto nas včeraj opredeljuje prav danes.

Zakaj torej gre? Za demistifikacijo smrti. Kjer je smrt tabu, življenje morda ni. Gre za to, da bi se zares začeli obnašati kot zgodovinski narod. Gre za to, da pokopljemo mrtve in da zakopljemo tudi bojne sekire, ki so sekale. Za to, da vzamemo usodo — ne v svoje roke — temveč nase. Usodo kot edini prostor našega časa, naše človeške končnosti. Biti narod — onstran sektaštva in slogaštva (!!!) — pomeni biti izhodišče in stečišče vseh podvigov in vseh padcev Slovencev kot naroda. In ne pomeni biti sredstva ne razvoja proizvodjalnih sil ne krščanskega eshatološkega razvoja.

Biti narod pomeni biti doma zares doma. Kajti v narodu je doma vse: dobro in zlo, krivda in kes, pesem in jok, bolečina in vrisk, sveto in človeško. Prostor naroda je tudi edini prostor za skupni grob kot poslednja zbirka vseh dimenzij zgodovine in nas samih. Narod ni le občestvo, ampak tudi spomin: edini resnični spomenik naroda je narodov spomin, v katerem se srečujejo živi in mrtvi.

Tako klerikalizem kot sektaštvo, med katera se vriva slogaštvo, sta ideološki opredelitvi. Čeprav različnih predznakov, oba jemljeta za samoumevno predpostavko ne le to, da je posameznik vedno »na določeni strani«, ampak tudi to, da je ideološka do-

ločenost človeka takorekoč njegova naravna določenost. To je bila moja analiza današnjega stanja in vloge Tribune. Z njo skušam predvsem vzpodbuditi še druge analize in poglede.

Naj končno povzamem svoje razmišljanje o Tribuni: Tribuna ni svobodna kakor ptica; in nikoli ni bila. Katera vprašanja je odpirala in do določene mere tudi sam način, kako jih je odpirala, je bilo odvisno od večje ali manjše vedrine neba nad njo. V tem smislu je bila vedno nekakšen indikator družbenega utripanja. Tudi danes. Kar pa je Tribunino, njena specifičnost in, če hočete, njeno dostojanstvo, je permanentno provociranje akcij in reakcij, s katerimi odraža in obenem presega trenutno tabuizirano situacijo. To počenja tudi danes, ko z navidezno radikalnostjo sprva sicer zaustavi dih, končno pa vendarle omogoči in celo zahteva distanco. Z njo pa omogoča tudi diferenciacijo mišljenja. Ne vem, kaj bi danes še bolj potrebovali?

Spomenki Hribar odgovarja TRIBUNA z nepodpisanim člankom, ki deklarirano izraža stališče uredništva. Na kakšni ravni operira tisto uredništvo, naj pokaže zaključni stavek:

»Takšno postavljanje vprašanja naroda je utopitev marksizma v nacionalističnem sranju...«

V zelenih daljavah božje bodočnosti

DNEVNIK

XVIII.

27. januarja 1938

Danes sem dobil Martin odgovor na pismo, ki sem ga pisal 20. t. m. Pismo mi je povedalo marsikaj, kar sem slutil. Spoznal sem, da so moje sestre — zlasti Marta — gledale na vse zelo globoko in tenkočutno.

Želim si le enega, da ne bi postal potr in žalosten; to je za srce in dušo in telo kot strup.

29. januarja 1938

Kaj je mogoče L. slutila, da še ni oportuno priti k nam, in se je velikodušno odstranila? Če dobro premislim, je skoro nemogoče, da ne bi imela tega pomisleka. Če pa takšne težave pri njej nikoli ni bilo, je skoro gotovo, da je tu vmes prst božji. Vendar se mi zdi, da sta tu vplivala oba momenta. Tudi I. je tega mnenja. Vprašanje je, kje so se težave začele. Jaz bi svoje doma in strica v Renčah izključil, saj je drugje možnosti dovolj.

Govorila sva dolgo. Vprašanje glede mojih domačih se mi zdi rešeno. Skrbi me L., ki je sama in ki čuti potrebo po marsičem. A sem glede bodočnosti še vedno idealist. Prepričan sem, da je bolje, da stvar ostane, kot je.

Zapomni si za prakso pri spovedi.

»Rada bi govorila z vami izven spovedi.« »O čem, gdč.?« »Ja, tako, ne vem ...« »Ni treba.«

Bodi kratek, vprašanja naj bodo kratka, če so težave, je dovolj ena na spoved. Z določenimi spovedankami moraš biti zelo rezek.

Pa mi je povedal zopet anekdoto o tisti g. iz Bovca, ki je bila takrat pri kresu.

30. januarja 1938

Obisk: Zora in Mira. Bolj kot boli me jezi, da govore ljudje o meni stvari, ki jih sploh ni bilo. Da sem bil na Štajerskem, je velika nesrečnica.

1. februarja 1938

(Stran v nemščini o devištvu iz nekega dela Romana Guardinija)

2. februarja 1938

Dan za dnem se moram znova boriti za jasnost v svojem poklicu in v življenju sploh. Do

jasnosti pa ni moči s čustvi, do nje ti pomaga razum. Pa je včasih razumsko deduciranje boleče.

3. februarja 1938

Martin obisk. Premalo sva se pogovorila — prišel je papa. Zdi se ji čudno, da se je vse kar čez noč zasukalo v popolnoma drugačno smer. Sluti, da se za vsem vendar nekaj skriva.

Trpim. Bojim se življenja. V meni ni še jasnosti v nekaterih življenjskih vprašanjih, ki so me začela begati že pred enim letom.

Telesno se čutim ubitega in trudnega. Pravi jo mi, da se sušim. Se ne čudim.

5. februarja 1938

Vse se mi zdi tako čudno. Čakam pošte, mogoče s preveč bolešno vdanostjo.

Boje, o katerih sem mislil, da sem jih že izbojeval, bom moral še enkrat bojevati sam, opirajoč se z vso svojo šibkostjo na Boga.

Kako bom zacelil rano? Nujno moram naprej. Prevezal bom rano in šel naprej, kot da se ni nič zgodilo. In če me bo rana skelela — in vem, da me bo — ne bom tožil vsakomur.

Truden in ubit pa sem vedno bolj. Mogoče pa izvira to tudi iz tega, ker me muči zobobol. Še to! Tako nujno bi potreboval denar kje drugje, pa ga moram dajati za zobe. In mogoče ga niti ne bo dovolj.

16. februarja 1938

Danes je zopet težak dan. Pa si tako silno želim, da bi se taki dnevi ne vračali več. Kdaj se bo to zgodilo?

Čutim se — samega.

17. februarja 1938

Trpim. Še ne znam trpeti. Nemiren sem kot žival, ki se zbudi sredi noči. Sam sem. Vse je težko, veliko, odločilno. O Bog!

24. februarja 1938

Preveč slutim in premalo vem. Vseslutnost je hujša od vsevednosti. Noči postajajo dolge, ker nemirno spim. Premetavam se kot riba.

Trpim za tri.

27. februarja 1938

Trije lepi, veseli, dobri obrazi — Marta, Zora in Mira. Pa vidim za njimi še četrti obraz, tih, bled in ozek: poteze so globoke in močne in oči so skrivnostne kot gorsko jezero.

Kot da se mi vse izmika v nedosegljivo daljavo: čimbolj se mi izmika, tembolj trpim.

Sem ubit in v nočeh nemiren.

Popoldne sem bil na Kostanjevici. Kolavdirali so nove orgle in priredili koncert. Peli so tudi **Sončno pesem** sv. Frančiška: zanimiva.

Dva obraza sem videl.

V kotu prezbiterija je sedel frančiškan, rjavo kapuco si je bil potegnil čez glavo. Ob zvokih orgel in ob pesmi njegovega velikega patriarha mu je obraz žarel kot izpremenjen, zamaknjen v občudovanje Frančiškove veličine in v pričakovanje večne slave. Onstran prezbiterija, za odprtim oknom, pa sem videl čudovito izrazit dekliški obraz. Videl sem dvoje ramen, oblečenih v zelen zimski plašč, in med njima kos rdeče bluze. Lasje so bili črni in gladko počesani in skrbno spravljene za ušesi. Bila je kot izklesana. Ni se ganila. Obraz je bil bled. Globoke poteze okrog oči, ob nosu in okrog ust so mu dajale čudovit sijaj. Takšna je poslušala veliko pesem sv. Frančiška.

5. marca 1938

Že dolgo je tega, kar čakam pošte, mirno in vdano. Danes sem dobil prvo številko **Mladike**

»Po duhovnih vajah na Mirenskem gradu, 1. aprila 1938. Stojijo: Petrič Jože, Šutej Tone, Kogoj Oskar, Paulišič Josip (posvečeni 2.4.1938), Bratina Dušan (posvečen), Zorž Jože. Sedita: Piščanc Lado, Ličen Lojze. - Slovani IV. kurza th. 1938.«

in nič drugega ... V enem samem trenutku se je zrušilo pričakovanje dolgih, samotnih in trpečih dni.

Moja vseslutnost je postala še bolj občutljiva. Zdi se mi skoro nemogoče, da bi Pepč ne prinesel s seboj nobenega sporočila ... Ni li kje obtičalo? O, da bi ne bilo to res!

Zunaj je prva pomlad: še nič ne zeleni, a to bo prišlo kar čez noč, kot že vsako leto. Nebo je še vedno čudovito modro. Tako kot je bilo tisto septembrsko nedeljo nad Sv. Katarino, v tistem svetlem dnevu moje mladosti, polnem upanja in hrepenenja. Po drevesih, po teh dobrih bitjih našega lemenatskega vrta, pojo od jutra in mimo poldneva v večer že dolgo ščinkovci. Popje kostanjev je skrajno napeto ...

In jaz? O, jaz se ne morem najti. Kot v omotici hodim okoli dreves in kličem brez besed po pomladi, veselju, rasti, moči ... Naslanjam se ob drevesna debla in se ne morem umiriti. Kot otrok se bojim vsega: samega sebe, sveta in ljudi. Najbolj pa me muči slutnja, da me čaka nekje nekaj težkega, da me bo nekaj bridkega zadelo in da bom šel potem do konca kot ranjenec.

O, ko bi mogel na vse pozabiti, ko bi od vsega ostal le spomin brez bridkega domotožja, bi vzela od vsega poslednje slovo in šel v samostan črnih ali belih menihov ...

11. marca 1938

Trpim, silno trpim in se bojim bodočih dni kot otrok pred temnimi prostori ... Sam sem, ko bi tako rad potožil svoje trpljenje prijatelju, ki bi me razumel in mi pomagal.

O Bog, če veš, da bom pal in ne bom več vstal, če veš, da bom v večno nesrečo sebi in mogoče celo drugim, daj mi še to poslednjo milost, da mi je umreti sedaj mlademu, ko upam, da še stojim. Daj mi, o Bog, po rokah preblazene Device Marije zdaj to milost svete smrti. Daj mi jo, o Bog, zaradi zasluženja Jezusa Kristusa. Daj mi jo, o Bog, iz dna svoje duše te prosim, prosim te z vso iskrenostjo svojih mladih štiriindvajsetih let. O Bog, o Marija, o Jezus, ne zapustite me, pomagajte mi!

12. marca 1938

Mamin obisk. Pri obiskih vedno trpim, ker si očitam, da sem do domačih premrzal, in ker slutim, da domači zaradi tega trpijo in se na tihem sprašujejo, kaj je z menoj. Ko sem zopet sam in mislim nanje, sem pripravljen pogumno stopiti prednje in se jim popolnoma odpreti. Pa vem, da bi to čustvo izginilo, ko bi spet stopil prednje. Zmedel bi se kot otrok, ki se je naučil na pamet pesem, a jo pozabi, ko stopi na oder pred poslušalce.

Pa me je kljub temu obisk nekoliko pomiril. Bral sem pismo, ki ga je L. napisala našim. Iz njega sem razbral njeno zdravo in realno gledanje na življenje:

» ... Kaj je z mojo mladino v Naklem. Prepričala sem se, da otroci niso izgubili le mater, ampak tudi pridno in skrbno gospodinjino ...

Punčka je hotela takoj z menoj. Grem ponjo 3.IV. in jo peljem v Selca nad Škofjo Loko z bratcema. Če bo namreč sprejeta v Ljubljani v Lichtenurn, v zavod, se mora prej malo izobraziti,

»Na Ratitovcu pri Krekovi koči (m 1666), 10. julija 1938. - Iz zadnjih dni mojih počitnic. - To sem jaz - potepuh.«

se v prvi vrsti naučiti molitev. To nalogo bosta najlaže opravila njena bratca, ker ji med otroki ne bo dolgčas. Včasih me vse to gane do solz, pa se vendar zadnje čase počutim zadovoljno in srečno.

Za binkošti pa peljem dvanajst let starega fantka v Ljubljano k birmi. Za botra bom zaprosila Franca — mizarja —. Upam, da mi ustreže, ker vse stroške prevzamem sama ...«

Prav nič se ne čudim, če sem obstal poln občudovanja ob tvoji tako svetli postavi.

16. marca 1938

Odkar sem pisal stricu Tinetu 1) in mu razložil svoje načrte (13.1.1938), se mi zdi, da gre vse proti meni. Mislil sem iti v ravni smeri naprej, pa moram zavijati na levo in na desno. Pa še to: ni prišlo vse naenkrat čezme — polagoma je prihajalo, da me je delj časa mučilo.

Danes je v meni že spet nova težava.

20. marca 1938

Če dobro pomislim, mi je ekonomsko stanje pri nas doma uganka. Ko bi Zore in njenega dela ne bilo, bi si sploh ne mogel razlagati, kako zmagujejo. In še večja uganka so leta v Pisi. Saj vem, da so tekla prav na robu pomanjkanja, tistega, v katerem gre človek spat lačen in vstane z udrtimi očmi. Mogoče so bili takšni dnevi tudi pri nas v Pisi ... In v tistih letih največje varčnosti — tiste, ki človeka boli in ga napravi otožnega — sem jaz študiral. S pomočjo, ki sem jo dobival od doma, kjer so si mogoče trgali od ust, da so me šolali. Trdno čutim, da je bilo tako. V tistih letih smo študenti pogostoma tožili o slabi in nezadostni hrani, ki so nam jo dajali najprej v malem

1) Tine Pipan, župnik v Srednjem, v Zgoniku in polnih 40 let v Renčah († 1948): Gorenjec po rodu in po značajski neupogljivosti, izredno narodno zaveden.

in zdaj v velikem semenišču. Moram pa priznati, da se tej kritiki nisem mogel nikoli odkritosrčno pridružiti. Vedno se mi je zdela grda in nevhaležna tudi zaradi tega, ker skoraj nihče izmed nas ni plačeval polne mesečnine. Nekoč sem to svoje mišljenje izrazil nekemu duhovniku in ni mi šlo v glavo, zakaj me je zaradi tega skoro naručil in ozmerjal. — Da, saj moram priznati, da je bila zavodarska hrana marsikdaj slaba in nezadostna, a vse to odtehtajo žrtve in mogoče tudi pomanjkanje pri nas doma zame. — Da bi prosil doma za pomoč, si marsikdaj ne upam. Hrane pa sploh ne morem prositi. In če bi jo, pa čeprav bi bil lačen, bi me to bolelo in bi se čutil ponižanega pred seboj in pred njimi.

Danes me je obiskala le Zora, ta najboljša izmed nas vseh. Čutim, da sem nji najbližji, da me najbolje razume in da bi me še bolje, ko bi se ji razodel ...

Te dni pokajo popki na kostanjih, na teh čudovitih bitjih na lemenatskem vrtu. V brezskrbno pesem ščinkavcev se vmešavajo kosi.

21. marca 1938

Čutim se zelo trudnega. Prehlajenost ni edini vzrok. Sicer pa živim že teden dni in še več v miru s samim seboj. Moram si delati silo, skušam se vedno znova in globlje prepričati, da je moje življenje žrtev Bogu zame in za ljudi. Zemlja je kot »žrtvena ploskev«, na kateri bom polagoma izkrvavel.

Ko se bliža večer in noč, sem nemiren in otožen. Rad bi nekaj, pa sam ne vem kaj ...

S tovariši sem prevečkrat v opoziciji ... Saj je vse le šala, pa sem kljub temu po takih spopadih nezadovoljen. Čutim, da živim v drugačnem svetu kot oni. Mogoče sem le preveč irealen in me zato realnost življenja plaši in bega.

Mirenski grad, 27. marca 1938

Duhovne vaje, ki naj me pripravijo na prezbiterat ... Danes je prva obletnica mojega subdijakona. Lani je bila tega dne velika sobota. O Bog, sprejmi to mojo odpoved in to mojo žrtev in daj, da bom po njej vedno bolj svet in vedno tesneje združen s Teboj!

MISLI IZ MEDITACIJE

Ves naš nastop mora izžarevati svetost. Gorje, če ne bomo najprej mi sami prepričani o vsem tistem, kar bomo učili. Gorje, če bodo ljudje občutili, da je naš nastop neiskren.

Duhovne vaje vodi neki pater lazarist iz Vidma. Njegov nastop je zanimiv. Govori iz duše in iz srca. Nikdar nam ne gleda v oči. Njegov pogled kroži vedno v višini enega metra nad našimi glavami. Oči so mu polne življenja, so izredno velike, velika črna puncica je pomaknjena na

skrajno mejo beline, kakor odrinjena tja zaradi nenehnega gledanja v nebo.

28. marca 1938

Realnost življenja me plaši. Pa je gotovo, da bom na svoji poti srečal tudi svetle ljudi, kot sem jih že v preteklih dneh. In ti mi bodo v veselje, v pogum in navdušenje, v protiutež vsega težkega in nizkega, kar me bo mučilo ali vabilo.

29. marca 1938

Judov in Davidov greh. Oba sta grešila, oba se resnično kesata. David, ker mu Natan v imenu božjem očita njegov zločin. Juda, ker je sam prišel do spoznanja svojega izdajstva. In vendar kako velika razlika! Davidu je bilo odpuščeno, ker je v njegovem kesanju bilo zaupanje, Juda pa se je kljub kesanju obesil, ker ni imel zaupanja.

Pater voditelj duhovnih vaj nam je že mnogokrat z odločno in rezko besedo poudaril, da je bolje umreti kot pa postati slab duhovnik.

Majhna zanimivost: opazil sem, da v slovenščini nimamo primernega izraza za besedi **sacro** in **santo**.

(Dve strani v nemščini o devištvu, verjetno iz že omenjenega Guardianija)

Zjutraj pojo ščinkavci, čez dan se jim pridružijo siničke in zvečer, ko vse potihne in veje le veter iz gmajne, se začno oglašati po brstečem in cvetočem grmovju kosi.

30. marca 1938

Hočete preobraziti župnijo? Preobrazili jo boste le z Evharistijo. Najprej sami sebe, potem še druge.

Ko bom pridigal ljudstvu, bi rad pridigal s tistim življenjskim ognjem, s katerim pridiga p. lazarist, ki vodi te duhovne vaje.

Kako je z menoj? Še vedno ne vem. Še trpim, še ni v meni jasnosti, še se nisem uravnesil. Zdi se mi, da mi je določena velika mera trp-

ljenja. Sam Bog naj mi jo pomaga prenesti onkraj viharja.

31. marca 1938

Zdaj vem, da človeško srce v svojih slutnjah veliko več ve, kot sem doslej mislil. Veliko več sluti kot razum, ki le ve.

Pater lazarist, ki vodi te duhovne vaje, zna vse. Zna se tudi smejati. V njegovem smehu je mir. Je blaženost. O, ko bi se tudi jaz znal tako smejati! Znal se bom, če bom hotel.

Nocoj sem truden. Boji, ki sem jih v tem tednu bojeval in v katerih sem tudi zmagal, so me utrudili. Molil sem in v molitvi se me je Bog usmilil. V levem sencu me boli, zdaj pa zdaj vzvalovi žila na njem, to je moja nemirna kri. In bolečina se za trenutek poveča. Žile na rokah so nabrekle. Počutim se kakor mrzličen človek.

Zadnje čase mi je skoraj vsak večer težak. Ko pade mrak, se prebudi v meni nemir in sto slutenj. Takrat je v meni strah, bojazen pred vsem in pred bodočnostjo. Vame vdira čudna otožnost. Ko bi bil nocoj sam, bi se rad zjokal in bi mi bilo boljše.

Nocoj razumem Župančičevo pesem **Tiho prihaja mrak**. Šele zdaj vem, kako je resnična in psihološko utemeljena.

Pa sem kljub trudnosti nocoj na dnu le vesel. Hude boje sem bojeval in zmagal. Bog in Marija naj mi pomagata, da bi bila vsak večer do konca v mojem srcu ista tolažljiva zavest.

Ob odprtem oknu. Vse je tiho. Ščinkovci, siničke, kosi in poljski škrjančki nič več ne pojo, ker ponoči ne morejo. Nebo je posejano z redkimi zvezdami. Nekje šumi voda, ko monotono pada čez jez. Nekje laja pes. V dalji mežikajo električne luči počez v ravni črti. Tam so Renče, kjer bom zapel Glorio. V sobi nad menoj se slišijo koraki kot je soba dolga. Umirjeni so. To hodi Tone, moj tovariš in sošolec, ki bo v soboto posvečen za mašnika.

(se nadaljuje)

VLADIMIR KOS

Napisano v januarju za Pozno Jesen

*Naj priznam ti,
zakaj sem se davi zdrznil na tlaku,
mokrem od tvojih zadnjih pisem,
Pozna Jesen.*

*Vrtnica je vzcvetela v ograji črni.
Kiosk je sploh ni zaznal,
v bencin, v novice, v strah zatopljen.*

*Vrtnica je vzcvetela,
smehljaje bela.*

*Mostovi, avtomobili, stavbe — vsi smo našli
odsev.*

*Če še čakaš v križpotju do senc večera —
ne čakaj name; odšel sem z Nado v zimo.
Svod je vesel.*

Na vzhodnem Japonskem je prenekatero novo leto bolj pozna jesen kot pa prava zima; od novega leta naprej pričakujemo pomladi. Toliko glede naslova.

Zelene čipke - peteršilj

Prodajalke ob stojnicah imajo pomodrele roke od mraza, ozeblina na prstih se jim odpirajo. Toda jutro je prozorno jasno in sonce je že začelo taliti ledene kapnike v vodometu, ki ga obletavajo golobi. Stojnice so oživele v vseh mogočih oblikah in barvah: o, kakšna zgodba za vsakim šopkom, vsakim kupčkom, vsakim svežnjem, vsakim listom in gomoljem! In skoraj čisto ob kanalu edina stojnica v zelenih čipkah peteršilja — nekakšno upanje v zimi, kot sporočilo, da more tudi v takem mrazu še kaj zeleneti. Gospa Marjanca ga je izgrebla izpod snega na svoji njivi pri Sv. Mariji Magdaleni in ves čas bere si je ogledovala, ali ji niso morda odpadli prsti, tako so jo dajale zanohtnice. Nato ga je dala v košarico, oblekla vrhu plašča še en plašč in zdaj je tu. »Tri sto lir, tri sto lir šopek,« se je branila, »saj lahko vsakdo vidi, da ni uvožen!«

Peteršilj — zelene čipke sredi zime! —

Živela sta mati in sin; imela pa sta starega, zelo potrpežljivega psa Peteršilčka, ki je z dolgimi in širokimi ušesi pometal kuhinjo. »Pristavi juho in pazi, da ne prekipi!« je naročila mama sinu, ko je odhajala od doma. »Pa Peteršilčka in čebule ne pozabi dati noter!« K sreči pa je bila pozabila culo in se vrnila prav ko je Peteršilčka v loncu začelo peči na dno hrbta.

Pred kratkim pa je pri Battijevih gorela luč celo noč. Gospa Laura je, rdeča kot paradižnik, marširala po hiši in stokala: gor in dol, gor in dol. »Ne pretiravaj«, zine mož, ki jo solidarno spremelja vzdolž hodnika. »Saj ni nič tragičnega, če boli zob. Veš kaj!« se domisli nazadnje. »Obkladek s peteršiljem!« Tako se je zdravila njegova mama in pred njo stara mama. Gospa Laura ga stekleno pogleda: če tableta ni pomagala! Čez celo večnost se mož vrne: v roki kroglica gaze, v gazi osoljen, stlačen peteršilj. »Evo, evo srce moje, odpri usta, reci aaa!« (Bilo je, jasno, prve mesece po poroki). »Aaa, au!« je zatulil sam, ko mu je sladka polovica prvič v življenju pripeljala toplo zaušnico. To je bilo v prvi polovici noči, v drugi se je ona izprehajala dalje, on pa je v postelji tuhtal, s čim neki si je to zaslužil. E, da, dragi gospod Batti, težko je pojasniti nekomu, ki ni nikoli preizkusil te božje kazni za kaj gre. A kmalu je prišel tudi sam na vrsto. Poteklo pa je nekako tako: »Zdi se mi, da me hoče boleti zob,« je naznanil v soboto zvečer. Noč pa ga je našla takole: oči upadle, svetle, sovrážne, nato mrliško vdane, roka zasajena v bolečo stran, občutek, da ga razum zapušča, z gla-

vo je začel biti ob zid. In še zjutraj je bilo vse lepo in prav. Ooo... prepričan je bil, da tam v njegovih ustih svedrajo občinski delavci in ne odnehajo niti za trenutek. Poizkusil je potipati z jezikom. Da ne bi tega nikoli storil! Ne vem, kako je prepričal gospo Lauro, da mu je, sicer skeptično - ironična, vendarle pripravila čudodelni peteršiljev obkladek. In glej — »mirabile visu!« Česar ni zmogla »cibalgina« in podobno, je zmogel skromni peteršilj. Zobobol ni povsem pojenjal, ali dalo se je prestajati, tako da je gospod Batti potešen pričakal jutro. Gospa pa se je na vsa usta čudila in ima od tistega dne do peteršilja in do vseh rastlin sveto, strahu podobno spoštovanje. Da ne more odpraviti granuloma, se peteršilj prav dobro sam zaveda, da zmore omiliti zobobol, pa bo kmalu uvidel vsak, tudi površen poznavalec rastlin, kaj šele izvedenec. Čudni ljudje ti herboristi! Česa se ne domislijo! Najzanimivejše pri tem pa je dejstvo, da imajo največkrat svoj prav.

Ta »petroselinum hortense«, iz Sev. Afrike doma, pa pravijo da ni nič drugega kot »selinum«, šelin ali zelena, ki raste na kamnu, kar nam potrjuje prvi del besede »petro« — petrus, pietra, kamen. Ta zelena naj bi se torej bila preselila iz skal na vrtove. Kdaj? Bog si ga vedi.

PESNIK HOMER OMENJA ...

Grki so ga poznali že pred tri tisoč leti, saj ga pesnik Homer omenja v svojih pesnitvah Ilijadi in Odiseji. Pozneje so z venci zelene in peteršilja venčali zmagovalce športnih iger; te pa so tako zelo častili, da so jih primerjali samim nesmrtnim bogovom na Olimpu. To se je dogajalo predvsem v Korintu, kjer so vsaki dve leti prirejali igre na čast Pozejdonu, vladarju morja. Čemu so jih venčali prav s peteršiljem, nam ni znano. Morda so že oni mislili, da daje moč in morda so ga iz istega vzroka stari Rimljani dajali gladiatorjem, preden so jih pošiljali v boj.

V srednjem veku je peteršilj v družbi drugih rastlin plaval v stekleničkah ljubavnega napoja in marsikateri zaljubljenec obeh spolov si je od njega obetal čudež, ki ga sicer s lastnimi močmi ni zmogel. Zato so ga čarovnice vselej gojile v vsjih skritih vrtovih; treba pa ga je bilo in ga je še zdaj treba saditi s posebnimi čarobnimi formulami, ker sicer zleze njegovo seme tako globoko, da dospe v bližino samega pekla in

tam ga Lucifer pobere zase, tako da nikoli ne vzklije. Edino le na veliki petek ostane seme nekje bolj na površini in je zato najbolje, da ga sejemo tisti dan. Ko pa enkrat vzklije in zraste, ga nikar ne dajajte nikomur, ker podariti peteršilj pomeni isto, kot poditi srečo od hiše. Zato ne bodite nespametni. Najmanj težav pri setvi pa bi morali imeti prebivalci Korzike in Makedonije, ker pravijo, da tam raste peteršilj spontano, ne da bi ga kdo sejal, v razpokah skalnatih področij in širi čudovit vonj po zraku. Zgodilo pa se je že, da ga je nevešči poznavalec zamenjal s trobeliko; ta, trobelika namreč ali »cicutavirosa«, je ena najbolj strupenih rastlin, kar jih človek pozna in zastrupitev z njo popelje nesrečneža naravnost v dno Hada ali kraljestvo mrtvih, od koder ni povratka. O tem bi nam vedel povedati filozof Sokrat, ki so ga leta 399 pr. Kr. grške politične oblasti dale umoriti prav s trobeliko, ker se jim njegova filozofija zdela nevarna.

ZDRAVILEN

Toda samo slab poznavalec utegne zamenjati trobeliko in peteršilj. Trobelika ljubi namreč močvirnata in mokra tla, neusmiljeno zaudarja in širi odbijajoč, odvraten vonj, česar ne moremo reči o naši aromatični kobulnici, ki jo vse bolj uvrščajo med zdravilne raztline. Sicer pa jo je že Columella, pisec agronomije starega Rima, zelo cenil. Nemalo sem se začudila, ko sem pred kratkim v knjigarni odkrila nov ponatis njegovega obširnega dela »De agricultura«. S čim si je peteršilj to zaslužil? Najvažnejše v njegovih vejicah in plodovih je eterično olje z apiolom, svetlo rumena, v topli vodi topljiva snov, ki jo znanost pozna že preko 130 let; poleg tega vsebuje veliko rudninskih snovi in vitamine. Vzbuja pa nam tek, pospešuje prebavo, poživilja krvni obtok, lajša bolečine, morda bo v prihodnosti zmožeg še veliko drugega. Ni pa peteršilj povsem nedolžna raztlina, ker draži delovanje ledvic, če niso popolnoma zdravé. Je zdravilen, je bogat, je aromatičen, je nepogrešljiv. Mar ni tudi lep? O, je! Saj mora este-

tika tudi pri mizi imeti svoje. In peteršilj je kot nalašč ustvarjen za to. Poizkusite odstraniti ga za kakšen dan iz kuhinje, pa boste videli, kako nenadomestljiv je ta naš vsakdanji nepoznani znanec, ki nas spremlja vedno in povsod, jeseni in pozimi, spomladi in poleti, ko je še posebno zaželjen na klapavicah in pečenih ribah in proti pikom komarjev, ker srbež brž poneha, če se z njim drgnemo. To mi je zaupal herborist gospod Samozdrav, ki je prav te dni godoval. Dobro si zapomnite, kaj sem mu za priliko podarila: bila je to literska starinska steklenica, ki sem jo zavrela, posušila in shladila; iz dna se je po sredi vila vejica rožmarina, tu in tam je plaval kakšen listič žajblja, list lovora se je prekladal od trebuha do grla, strok česna je obležal na dnu in velika pest sesekljanega petršilja se je leno pretakala sem in tja: dišalo je naravnost nebeško. Namakala sem čopič v posebno barvo za steklo, ki ga ni težko dobiti in na steklenico napisala »aromatično olje«. Nato še zamah iz plutovine in pod njim krep papir v barvi mahu z belim trakcem za okras. Ko bi bila rožmarinova vejica v cvetu, bi bila slika popolna. Toda kljub tej pomanjkljivosti je gospod Samozdrav skakal po eni nogi sem in tja po sobi (tako dela vselej, ko je v zadregi, čeprav ima obe zdravi) in me tako močno pohvalil za izvirnost darila, da nisem vedela, kaj reči, kar se mi pravzaprav nikoli ne zgodi. Oho, peteršiljevo olje! In še kako rad ga bo uporabljal: a le ob posebnih prilikah. In ker me vedno spodbuja pri mojem navdušenju do rastlin, mi je povedal recept, ki sem ga še isti večer preizkusila: spenila sem kremasto 20 dkg masla in mu sproti dodajala žličko soli; nato sem v možnarju z lesenim batom stolkla 10 dkg peteršilja ter ga vmešala masi. Kam s tem zelenim maslom? Napolnila sem nizko posodo iz žgane gline, pokrila s celofan papirjem, zavezala s trakcem, ga dala v hladilnik. »Tudi to ne bi bilo napačno darilo,« sem si ga ogledala od vseh strani. V naslednjih dneh pa je prišel na tako imenovane »tartine«. Hm, ta Samozdrav, kaj vse si ne izmisli! On si tako maslo privoščiči za svoje »fitomalice« in »fitozajterke«, saj mu tartine preveč dišijo po civilizaciji.

Predstavniki igralske skupine prosvetnega društva Štandrež in mlada predstavnica šole »Srečko Kosovel« z Opčin prejema priznanje Mladi oder na Prešernovi proslavi Slovenske prosvete in Društva slovenskih izobražencev v Trstu.

Izbor iz sodobne koroške lirike v nemškem jeziku

Prevedel in uvodno besedo napisal Lev Detela

Koroška je tista dežela v sedanji republiki Avstriji, ki zavzema v okviru turistične mednarodne pomembnosti eno najvidnejših mest. Ali je tako tudi s koroško literaturo? Koroška slovenska literatura je priznani del celotne književnosti v slovenskem jeziku. Predvsem skupina, ki se zbira pri reviji »MLADJE«, pa si je — naj imamo o njej tako ali pa drugačno mnenje — osvojila še več pozornosti, ne le na Slovenskem, temveč tudi v nekaterih nemških kulturnih krogih v Avstriji. V slovenski javnosti se ob tem razmeroma poredko intenzivneje soočamo s koroško literaturo v nemškem jeziku, nekaj seveda tudi zaradi znanih narodnostnih težav, ki prizadevajo naše slovenske ljudi. Ob tem velikokrat pozabljamo, da so koroški v nemščini pišoči pesniki in pisatelji večkrat hvaljevredno opozorili tudi na slovensko koroško duhovnost in na svet, iz katerega le-ta izhaja. Josef Friedrich PERKONIG je eno teh kvalitetnih in magičnih imen, ki jim koroško slovenstvo ni bilo tuje. Tudi danes je na Koroškem zlasti v intelektualnih kulturnih krogih precej nemško govorečih prijateljev Slovencev. Na to solidarnost, ki res ne more čez noč premakniti skal s pašnikov naših vasi, skal, ki jih bo le zob časa na dolgo dobo mogel izpodjesti, ne smemo pozabiti. Tudi ta je del sodobnega avstrijskega trenutka.

Johannes LINDNER, Hans LEB, ki je po zadnji vojni ustanovil danes že legendarno revijo »Bogen«, ki pa jo mladi poznajo le še iz spominov, kritični Michael CUTTENBRUNNER, ponotranjeni pesnik Hermann LIENHARD, pesnica Christine LAVANT, posebno ime v celotni književnosti v nemškem jeziku, Lorenz MACK, Heinz POTOTSCHNIG, ne le pesnik, temveč tudi priznan pisec daljše proze, na Slovenskem precej znani pesnik Helmut SCHARF, so taka pisateljska imena, katerih vrednosti čas ne bo mogel izničiti. S Koroškega

prihajajo tudi tako znana avstrijska pisateljska imena, kot so Ingeborg BACHMANN, Peter HANDKE ali pa Peter Turrini. Pomen koroške nemške ustvarjalnosti je gotovo nadregionalno viden tudi izven ožjega koroškega geografskega prostora. Literarna nagrada, imenovana po pomembni Ingeborg Bachmann, ki jo je pred nedavnim ustanovil Humbert FINK in ki je postala nagrada s problematično vrednostjo, je kljub vsemu ena tistih koroških kulturnih iniciativ, o kateri govore tudi v Hamburgu, Berlinu ali pa Zürichu.

Vsakoletno mednarodno pisateljsko srečanje v Brezjah je drugi pomembni dejavnik, ki že postaja kulturno dejstvo, čez katerega bodoča literarna zgodovina v Srednji Evropi ne bo mogla skočiti.

Leta 1924 na Dunaju rojeni režiser, igralec, pesnik in organizator Walther NOWOTNY je tisti spiritus movens teh prijetnih in srečnih pisateljskih dni v Brezjah, brez katerega ta kulturna pobuda ne bi zaživela. Njegove pesmi je v slovenščino prevajal že Edvard Kocbek. Današnji izbor predstavlja še neprevedene pesmi tega kritičnega in dokaj konkretnega realističnega koroškega pesnika z izrazito »moško« zvonečo, še vedno aktualno poezijo. Hanns Renger je v primeri z Nowotnym pesnik spiritualno obarvane, poduhovljene lirike, ki ji niso tuje surrealne metafore in romantična čustva. Renger se je rodil leta 1916 in je objavil več pesniških zbirk. Za še vedno agilnega Georga DROZDOW-SKEGA, ki se je rodil leta 1899 v staroavstrijskem mestu Czernowitz v Bukovini — to spada danes k Sovjetski zvezi —, a živi že zelo dolgo na Koroškem, moremo reči, da je nestor sedanjih koroških besednih ustvarjalcev, saj je pred kratkim praznoval osemdesetletnico rojstva. Drozdowski je objavil več pesniških zbirk. Njegova poduhovljeno-ironična poezija je še vedno živa, tako da ji z veseljem prisluhnemo.

Walther Nowotny

SAMO NAVIDEZNO PRIZNANJE

pavijanov
sem dolgo
nosil
s seboj
Danes šepetam
v telefon
Ostanite
pri aparatu
Človek ne
izvira
od opice
Narava bi jim
tedaj že davno
zabranila
banane

Tudi ne obstoji
nikakršna
stopnja sorodnosti
Tudi vsako
svaštvo
je popolnoma izključeno
Tiste banane
na Dunaju
v Berlinu in Parizu
niso
nikakršen dokaz
Tudi ni
mogoče
poklicati
opice
na odgovornost
če pleza
človek
na drevesa
če zadavi
svojega
sosedo
in svoje otroke
v kali
zaduši

Prosim
ostanite
še vendar

pri aparatu
Opice
se še vedno
obmetavajo
s kokosovimi orehi
človek
vzame
v zameno
bombe
Svoje želje
priglašča
v številnih
jezikih
Razumevanja
ne
najde

Opice
prve besede
še niso
spregovorile
vendar imajo
zelo veliko
čuta

Sedež
v OZN
pa so
odklonile.

SIVO

je hodil pes
skozi
mesto.
Z motnim pogledom
sivo
Njegove tace
so razcepljale
prah in mokroto
Sivo
je viselo njegovo oko
skozi dan
Siv
je bil čas
včeraj
danes
jutri
Sive
so bile
sledil
na robovih
cestá
Sive
Človek
se je obotavljal
Sivo
sivo
sivo

Walther Nowotny

SANJSKI PES

se je strgal z verige
v gugalniku
dni
bevska
na minute
njegova še vedno
kot noč črna
dlaka
temno sije
na marsikateri
dan
njegov
rdeči jezik
prekrije
zobovje
morda
se bomo mi
sončni mesečniki
vendarle
prebudili
če nas bo
sanjski pes
ugriznil.

NA ŠTEVILČNICI

moje ure
brezsmiselno drve
kazalci.
atom
je izbrisal
uro.
na
dlani
pa vseeno
ne parkira
niti ena sekunda.

Georg Drozdowski

MORA

Pod lavino čas:
sneg iz ur pada;
pada name. A noč
se plazi po petáh
tiho kot tat.

Kaj ne bo kak angel odstranil te sile?
Težka glava globoko pod pernicami.
Težkega snegá vedno več,
vedno več. Ta noč
krotí dih.

Nebo zabija zvezdo za zvezdo
šivanškasto ostro v krsto
mojega spanja. A noč se priplazi
v bližino in gleda.
Pošast.

In počasi živim v smrt.
Zakopan v mel kamenja:
ruševine iz sanj. A noč
se plazi kot tat,
ki me je okradel.

Tedaj pa se mora razprši v kršče
iz sončno blage jutranje svetlobe.

BANKROT

Vložitve sanj,
ožigosane s srcem,
je odklonila najvišja instanca.

Sanje so plačilno sredstvo brez tečaja.
Solze ne notirajo.
Le dvomi pridobivajo na vrednosti.
Čas za poravnavo torej,
ker bo itak
tako
pri koncu.

Hanns Renger

ČE ZREM V TVOJ OBRAZ, MESEC,

slutim smrt.
V noči mojega srcá
se oči odvrnejo od tebe
in bolečina iz vrtnic
mi je prihranjena.
Ljubezen do tebe je podoba
v begu oblakov
in spominja na tvoj dnevni vsakdan.
Vidim, kako nezatno postaja listje,
njegov lesk ugaša.
Tvoje spanje je polno bridkosti,
slišim, kako padajo večerne zvezde,
kot jabolka v jeseni.
Vem, da v temi preže gorečniki
in da vonj resed v vrtovih preide.
Srečal bi te rad na poti v gozdove,
in moja skrbnost bo pregnala sence,
ki vise na tvojih nočeh.
Ti si razpolovil orehe
in tvoj zlati nož rovari v prsih.
Moja usoda je srebrna opojnost
in me teži na plečih, kot kamenje.
Predno razvodeni moja kri,
bi še rad prisluškoval starim legendam,
predno mi tvoj svet stre tilnik.
Stojim v koščeni svetlobi mrtvih,
moje dlani pa so odprte za ptice, ki ljubijo.
Grem proti gozdovom, boleče cvetočim,
in moje nogé so kot žametni zid,
na katerem odsevajo zvezde.

MOJE SRCÉ

prebiva brez skrbi
v večeru.
Tolk žolne
sliši
še v sanjah.
Hiše
je zagrnila temá
in na kaščah
trohne moja veselja.
Ni sosedá,
ki bi se pogovarjal s to žalostjo.
Le njihova radovednost
visi iz oken,
kot zastave,
v katerih se je ustavilo sonce,
rdeče kot kri.
Utrujen čakam
na rano jutro
in slišim, kako pleše
veter tam spodaj pod stopnicami.
Tako počasi
raste noč
in v bukvah
poje slavec
o zgodnji smrti.

Prešernova proslava in letošnja priznanja

Predstavniki Šentjaskobskega kulturnega društva prejema priznanje Mladi oder

Slovenska prosveta in Društvo slovenskih izobražencev sta tudi letos priredila ob slovenskem kulturnem prazniku proslavo Prešernovega dne v znamenju žive slovenske ustvarjalnosti v zamejstvu. Slavnostni govor ob Prešernu, toda predvsem o našem kulturnem in narodnem trenutku tu in danes je imela prof. Zora Tavčar. Njen govor objavljamo v celoti na drugem mestu. Program so izpolnili še recitatorka Anka Peterlin in člani pevskega kvinteta Slovenskega kulturnega kluba.

Med proslavo, ki se je zaključila s prijetnim družabnim srečanjem, so razdelili literarne nagrade osmega natečaja Mladike in petega natečaja Mladi oder. Letošnji literarni nagradi sta prejeli METKA KACIN za novelo in MARIJA KOSTNAPFEL za pesmi. Pri natečaju Mladi oder pa so letos nagradili MARIJANA BREŠČAKA, LUCIJANA PAVIA in LUCIJANA KRPA NA ter celotni ansambel prosvetnega društva Štandrež za predstavo Cvetje hvaležno odklanjamo. Priznanje Mladi oder so nadalje prejeli MITJA in TAMARA PETAROS ter IRENA PAHOR, člani igralske skupine Šentjaskobskega kulturnega društva v Trstu za predstavo »Pavliha«. Skupno priznanje so podelili še dijaku šole Srečko Kosovel z Opčin, ki so pod vodstvom prof. Zore Tavčar pripravili dramatzacijo Bevkovih del pod na-

slovom »Pastirci ob kresu in plesu«. Priznanje so končno prejeli še IVO KAFOL in GIORGINA PISANI ter vsa igralska skupina šole Fran Erjavec v Rojanu, ki so pod vodstvom prof. Lučke Susič pripravili predstavo mladinske igre Erazem in potepuh.

Mladinski Slovenski kulturni klub je poleg lahkotnih večerov in pustnega plesa za člane in prijatelje pripravil v zadnjih dveh mesecih tudi nekaj kulturnih srečanj in aktualnih pogovorov. V soboto, 26. januarja je ravnatelj prof. Egidij Košuta govoril o vzgoji osebnosti v današnji družbi. 9. februarja so člani priredili Prešernovo proslavo, na kateri so izvajali dela

Predstavniki šole F. Erjavec dijak Ivo Kafol prejema priznanje Mladi oder.

Večeri v DSI

V DSI se je v januarju in februarju zvrstila vrsta zanimivih in aktualnih večerov o vprašanih sodobne družbe in slovestna danes. V ponedeljek, 21. januarja, so o teologiji Hansa Künga govorili škofov vikar dr. Lojze Škerl, župnik Albin Grmek in pisatelj Alojz Rebula. Naslednji ponedeljek je prof. Mirko Mahnič številnemu občinstvu spregovoril o naši vsakdanji govorici, ki ni samo besedna, ampak jo izražata vse naše telo in obnašanje. Dne 4. februarja je kardiolog primarij dr. Bruno Branchini govoril o svojem delu v kardiokirurškem oddelku tržaške glavne bolnice. O Prešernovi proslavi, ki je bila 11. februarja poročamo posebej. Na pustni ponedeljek je s satiričnim sporedom zabaval poslušalce Marjan Kravos. 25. februarja je bil gost v DSI ljubljanski nadškof dr. Lojze Šuštar. O njegovem imenovanju za ljubljanskega nadškofa in metropolita smo seveda izvedeli šele naslednji dan.

Iz delovanja SKK

mladih zamejskih ustvarjalcev. V soboto, 23. februarja, sta dr. Rafko Dolhar in dr. Danilo Sedmak predavala o alkoholizmu.

Odbor kluba vabi vse mlade, predvsem pa dijake, da se vključijo v klubsko življenje. Redne sestanke imajo ob sobotah ob 19. uri v društvenih prostorih v Ulici Donizetti 3.

† P. KLAVDIJ OKORN

Iz Chicaga je prišla vest, da je julija lani umrl p. Klavdij Okorn, župnik slovenske fare sv. Štefana v Chicagu. Rodil se je leta 1912 v Dolenji vasi pri Podbrezju na Gorenjskem, iz Slovenije pa se je umaknil po zadnji vojni. Leta 1951 se je iz Amerike izselil v Avstralijo, kjer se je posvetil delu med tamkajšnjimi slovenskimi izseljenci in ustanovil mesečnik »Mislj«.

† LEOPOLD SUHODOLČAN

V 52. letu starosti je 8. februarja — na Prešernov dan — umrl pisatelj Leopold Suhodolčan. Pokopali so ga pri Sv. Barbari na Prevaljah. Pokojnik je bil eden najodličnejših slovenskih mladinskih pisateljev, urednik Kurirčkov knjižnice in Cicibana ter podpredsednik Društva slovenskih pisateljev.

»FANTJE IZPOD GRMADE« V RIMU

Moški zbor Fantje izpod Grmade je v nedeljo, 24. februarja, nastopil v Rimu kot gost slovenskega društva »A.M. Slomšek«. Fante, ki jih že dolgo let uspešno vodi Ivo Kralj, so rimski Slovenci izredno toplo sprejeli. Po koncertu v dvorani v ulici Botteghe Oscure je bilo v Sloveniku srečanje z odborniki društva in hišnimi gojenci.

TRINKOV KOLEDAR

Izšel je Trinkov koledar za leto 1980, namenjen rojakom v Beneški Sloveniji. Uredil ga je Jožko Kragelj, ki po smrti prof. Rada Bednarika zvesto sledi njegovim stopinjam v delu za narodni in kulturni preporod beneških dolin. Koledar izhaja že 28 let.

Dr. BRATKO KREFT — 75-LETNIK

Dne 11. februarja je praznoval 75. rojstni dan slovenski pisatelj in javni delavec akademik dr. Bratko Kreft.

† HELENA GANTAR

V sredo, 5. marca, je v tržaški bolnici za vedno zatisnila oči Helena Vouk — Gantar. Vse svoje življenje in moči je posvetila vzgoji mladega slovenskega rodu, ki je zrasel po zadnji vojni. Njeni učenci jo bomo ohranili v lepem in hvaležnem spominu.

† CIRIL KOSMAČ

V Kliničnem centru v Ljubljani je 28. januarja umrl pisatelj Ciril Kosmač. Bil je že dalj časa hudo bolan, letos pa bi dopolnil 70 let. Rodil se je na Slapu ob Idrijci 28. septembra 1910.

† Dr. SLAVKO TUTA

29. februarja je po daljši neozdravljivi bolezni v Trziču umrl dr. Slavko Tuta. Rodil se je v Tolminu leta 1908, okusil je fašistično preganjanje in internacijo, katerih posledice je občutil tudi po koncu vojne. Dolgo let je bil v službi na tržaškem radiu, bil pa je predvsem ljubitelj naših gora.

ALASIJEVA KNJIGA

Lani avgusta sta Mladinska knjiga in Založništvo tržaškega tiska izdali v izvorni obliki doslej edini ohranjeni primer Alasijevega italijansko-slovenskega slovarja iz leta 1607. O pomenu tega dela je bilo veliko povedanega in napisanega in se ne bi na to vračali, če ne bi tržaški dnevnik »Il Piccolo« v torek 28. avgusta 1979 zapisal: »Si deve ad un italiano la prima espressione scritta dell'antica parlata slovena...« Smemo verjeti, da je bil Alasia prvi Italijan, ki se je lotil priprave in izdal italijansko-slovenski slovar. Ni pa bil Italijan Alasia tisti, ki je prvi pisal slovensko. Saj smo imeli Slovenci do leta 1607, ko je bil natisnjen Alasijev slovar, že nad 50 tiskanih knjig, med drugimi že celotno Dalmatino Bibljo (1584).

† Dr. LAVO ČERMELJ

V 91. letu starosti je konec januarja v Ljubljani umrl dr. Lavo Čermelj, ugledni slovenski primorski javni in znanstveni delavec, ki je ogromno svojih moči posvetil delu in boju za pravice primorskega ljudstva. Na drugem tržaškem procesu leta 1941 je bil obsojen na smrt in nato pomiloščen na dosmrtno ječo.

SKUPNOST

»Skupnost«, mesečno glasilo stranke Slovenske skupnosti na Tržaškem je z letošnjo prvo številko stopilo v četrto leto. Zdaj, ko polagoma odrašča, bi mu seveda želeli, da bi se tudi okrepilo in da bi nas morda pogosteje obiskovalo.

MED NESMRITNIKI V FRANCOSKI AKADEMIJI

Znameniti francoski kardinal in državnik Richelieu je leta 1635 ustanovil Akademijo — družbo francoskih znanstvenikov in kulturnikov, v katero so v 344 letih izvolili le 660 nesmrtnikov, kot imenujejo njene članke. Izbira je tako stroga, da so med izključenimi znamenita imena filozofov, književnikov in učenjakov. Romanopisec Zola je kar 24 krat propadel. Doslej v tej ustanovi še ni bilo nobene ženske. Letos pa je kandidatka pisateljica Marguerite Yourcenar, ki o svoji kandidaturi pravi: »Če bodo gospodje akademiki pripravljeni v mojih pogojih sprejeti prvič kako žensko medse, se ne bom pokazala nevljudna in zavrnila te časti.« Člani akademije so z izvolitvijo Marguerite Yourcenar v svoje vrste storili veliko izjemo v stoletni navadi...

ŽENSKA LETA

Therese Basse iz Senegala je prejela priznanje »ženska leta 1979«, ki ga podeljuje dežela Val D'Aosta. Therese Basse vodi tehnološko prehrabeno ustanovo v Dakarju. Pri podelitvi priznanja na sedežu rimske občine na Campidogliu so bili navzoči predsednik republike Pertini, senata Fanfani in poslanske zbornice Nilde Iotti.

OBCNI ZBOR SSO

Zadnji dan januarja je bil v Jamljah 2. redni občni zbor Sveta slovenskih organizacij (SSO), združenja, ki združuje slovenske ustanove in organizacije v Italiji, ki delujejo po načelih »slovenstva, idejnega pluralizma, demokratičnosti in samostojnosti«. Za predsednika te krovne organizacije je bil ponovno potrjen dr. Damijan Paulin.

INDIRA GANDI

Indira Gandhi se vrača v politiko. Skoraj polna tri leta je trajal mrk indijske politične predstavnice Indire Gandhi, ki se zopet dviga iz prahu na politični podstavek. Leta 1976 je bila na volitvah poražena in celo zaprta, češ da je v 20 mesecih svoje vlade zlorabljala oblast. Sedaj pa je naenkrat pohodila svoje nasprotnike in stopila v ospredje kot predstavnica šestine vsega človeštva.

MARTIN JEVIKAR

Miroslav Košuta: Zaseda za medveda

Miroslav Košuta, najvidnejši tržaški pesnik, je izdal za odrasle šest pesniških zbirk (glej Mladiko 1979, 119-20), ves čas pa je gojil tudi mladinske pesmi, ki jih je priobčeval z drugimi pesmimi in v revijah. Posebej za mladino je napisal odrski deli *Štirje fantje muzikantje* in *Vitez na obisku*, ki sta v verzih in polni poezije.

Leta 1975 je izdal v Ljubljani pri Mladinski knjigi izbor pesmic za najmlajše *Kje stanuješ, mala miška?* Knjigo je bogato ilustriral Kostja Gatnik s stiliziranimi vejami na vsaki strani, z račkami in miškami, s Tanjo in cigančkom, da je knjižica (16 strani) skoraj slikanica. V knjižici je 11 pesmic, največ o miškah, ki plešejo kolo, o mali miški, ki bi rada pojedla sirček-luno, o ljubosumni rački, o mucku, ki je šel na sprehod in se izgubil, o maku, ki mu je veter rdečo kapo vzel, o sinku, ki se uči šteti, in Tanji, ki »brati še ne zna«, in o ciganih, ki so prišli, »s klobuki postrani« in uganjali čudne stvari.

Pesnice so pristrčne, ljubke, primerne otrokom za petje in igranje, preproste, rimane, da si jih otroci lahko zapomnijo. Miške plešejo, Mak in Ciganska nekoliko spominjajo na Župančiča.

V začetku jeseni 1979 je izšla spet pri Mladinski knjigi v Ljubljani nova Košutova mladinska pesniška zbirka *Zaseda za medveda*. Knjiga šteje 60 strani in 31 pesmi; vse je lepo ilustriral Milan Bizovičar.

V pesmi vabi Košuta otroke v gmajno, na polje in na obalo, kjer jim pokaže jadro in galeba. Stesali so si barko kar iz oreha, sledi igriva pesem o psičku in ptičku in vse-splošna »jamrarija«. Janči ima na licu jamico in jo hoče strček-volk za šalo požreti. Slikar Palčič »čiča na palički / in barvice pije«. Rižek je postal pravi riž, fižolček pa je padel s stola in se potolkel. Dalje poje o račkah in miškah, o kozi z brado in brez nje. Več pesmi sta mu navdihnili sinova Aleš in Uroš. Z njima se igra in ju odvaja trme in cmeravosti, z njima se gre zdravnika, potuje v Afriko in na druge celine in spoznavajo živali, z njima obiskuje slovenske vasi v Italiji, s pesmico pa se potepa po svetu do Kamčatke.

Pesmi so polne iger, smeha, veselja, mladostne razigranosti, razposajenih domislic, nekatere kar same silijo v petje, druge v igranje. Nekatere so neprisiljeno vzgojne, kot npr. *Pridni pastirji*:

Ležali smo v senci	»Smo gnali lenobo
in pasli	na pašo
in rasli	in pasli jo
iz dneva v dan:	vse mlade dni:
kdor ni bil prej brihten,	lenoba je pridno živinče
je zdaj pravi teleban«.	in se lepo redi.

Ljubke so pesmi o miškah, med katerimi jih je pet vzel iz prve zbirke *Kje stanuješ, mala miška?* Ob vživljanju

v otroški svet svojih otrok so se mu obujali spomini na lastno mladost, zato so te pesmi doživete in pristrčne. Z zabavo pa otroku tudi širijo obzorje, odpirajo mu svet, seznanjajo ga s neznanimi živalmi in tudi s slovenskimi vasmimi v tržaški okolici. V *Nagajivi pesmici* poje:

»Kadar pesmica nagaja,
Opčine so brez tramvaja.
Mrko gledajo jo Bani,
cele dneve neprespani.
Mimo Trebč gre iz navade
kar naravnost do Gropade,
ker jo čaka Bazovica,
v bregu speča lepotica —
in zato se je ne tiče,
kar porečejo Padriče.«

Lahko rečemo, da so Košutove pesmi polne otroškega sveta, da se je pesnik lepo vživel v otrokovo mišljenje, čustvovanje in doživljanje. Pesmi so rimane, prepojene z zvočnimi in besednimi igranji, da si jih bodo otroci igraje zapomnili.

Nekaj besed o pesniku je napisal Niko Grafenauer, urednik Cicibanove knjižice, v kateri je knjiga izšla.

Tretja Košutova knjiga, namenjena najmlajšim, ima naslov *Abecerime*. Ilustriral in opremil jo je Klavdij Palčič, Založilo in izdalo Založništvo tržaškega tiska v Trstu v sodelovanju z Mladinsko knjigo v Ljubljani, natisnila pa tiskarna Del Bianco v Vidmu 1979.

Strani je toliko kot črk, ker je vsaki črki posvečena po ena stran. Košuta je zložil za vsako črko po štiri verze, v katerih se ponavljajo besede, ki se začnejo s tisto črko. Za primer vzemimo črko G:

»G je general goban:
v grme kliče nas glasno,
gobarji pa dan na dan
v gosjem redu v gozd gredo.«

Slikar Palčič je k tem verzom narisal: gobana, skupino dreves s širokimi krošnjami in šest različnih gobarjev v gosjem redu. Slika je v barvah in plastična, da si prvošolčki z lahkoto zapomnijo črko. Ali primer za zadnjo črko:

»Ž na polju žito žanje,
zemlje žveči, žuli žganje:
z žabo k želvi skoči v lonec
pa je abecede konec.«

Verzi so primerni otrokovemu razumu, lahki so in nazorni, zato jih bo otrok brez težave obdržal v spominu in si zapomnil črke. Vse risbe so zelo posrečene in motivno bogate.

S temi tremi knjigami je Košuta dokazal, da zna peti tudi za otroke. Vse tri so uspele in postavile Košuto na odlično mesto tudi v mladinski literaturi.

čuk na obelisku

Agencija za pomirjenje živcev

ZALJUBLJENO PISMO

Obveščevalni službi ČUKA je uspelo presteči ljubezensko pismo, ki ga je Slovenska kulturno-gospodarska zveza poslala Slovenski skupnosti. Objavljamo ga brez uredniških posegov.

Moja mila Slovenska skupnost, lunica napredno sije in srčece osimsko bije, ko ti pišem to pisemce.

A predlog, s katerim prihajam na dan, je stvaren.

Predlagam kraško ohcet med tabo, Slovensko skupnostjo (znak lipova veja) in mano, Slovensko kulturno gospodarsko zvezo (znak srp in kladivo). Saj se na Holandskem poročajo med sabo moški z moškimi in ženske z ženskami. Torej vzemiva se tudi midve. Ti nehaš flirtati s tistim svojim Pluralizmom, od katerega samo glava boli, pa je ohcet tu.

Poglej, ali se ti poroka ne splača.

Tebi, Skupnost, pravzaprav ni treba nič drugega, ko da vržeš skozi vrata Pluralizem, za vse drugo bom poskrbela jaz. Za mobilijo in za štrmace, za vse bo poskrbela Tvoja ljubeča te Slovenska kulturno gospodarska zveza. Ti si pač revna, a tvoja partnerica ni. Kar primerjaj MLADIKO in DAN na primer! Torej nikar se ne delaj fino, draga Slovenska skupnost, kakor si se delala doslej. Koliko dokazov pozornosti sem ti dala doslej, ti pa zmeraj s tistim tvojim zmrdljivim nosom: Sem demokratična, sem pluralistična!

Vprašam te: kaj si imela od tega, da si se doslej držala do mene kot kraška novica?

Saj si vsa suha od neprestanih volitev, vsa zasopla loviš kandidate in krpaš odbore po vaseh.

Poglej mene: kakor cvetoča botra se redim brez vseh volilnih skrbi. Naj se zgodi z našimi Slovenci karkoli, objavim eno svojih izjav, pa je. V Ljubljano in Zagreb me vabijo na pogovore in na kosila tudi.

Bodi torej pametna in se omehčaj. Potrebuješ partnerico, draga Skupnost, ki Ti bo dala življenjsko gotovost in toplino, poleg mobilije in štrmacev. Ti samo tisti svoj Realizem nekam poženi ali kako se imenuje.

Poslušaj: poročiva se za 1. maj! Ti boš praznovala sv. Jožefa delavca, jaz revolucijo, pa bo volk sit in koza cela. Bogve, če nam ne pošlje telegram s čestitkami še kakšen

škof. Za priči predlagam na moji desni PCI, na tvoji pa PSI, v čimbolj narodnih nošah. Za zakusko hotel Maestoso v Lipici, ki naj se tebi na čast za en dan preimenuje v Veličasten.

Zagotavljam ti prisotnost Alpe-Adrija z njenimi kamerami in posebno izdajo Primorskega dnevnika.

Soglašala boš, draga Skupnost, da poročno potovanje more imeti samo en cilj: Osimo.

Ne veš, kako ob tem imenu moje kulturno-gospodarsko srce dela tika taka. Medeni tedni v Osimu, oh!

Od tam boš lahko poromala v bližnji Loreto, če boš hotela. Ti boš pač šla v cerkev, jaz bom zunaj laično opazovala pokrajino, vse bo lepo potekalo v duhu dialoga med vernimi in nevernimi.

Doma pa naju bo čakalo takšno stanovanje, da bo tebi srce naredilo taka tika. V opremi družbe DOM. Tudi za stanovanje bo poskrbela tvoja ljubeča te Kulturno gospodarska zveza, kakor tudi za ACEGAT itd.

Pred hišo bo stal avto, ko da sva trgovca z blue-jeansi. Premisli in odloči se.

Z osimskim poljubčkom
tvoja ljubeča te SKG Zveza

PS: Kaj praviš k ideji, da bi jaz dala vrezati v poročni prstan lipovo vejico s srpom? Ne bi bila lepa kombinacija? Kladivo pa lipa gresta že manj skupaj, ali ne?

Še to: upam, da ti — ali smem reči moja — Skupnost le nisi bila med tistimi, ki so v eni noči izruvali vseh tistih 5000 količkov, ki so bili postavljeni med Opčinami in Banami v zvezi z industrijsko cono? To bi bilo grdo od tebe, ljubica! Veš, če se poročiva, boš ti skrbela za procesije in take reči, kvečjemu za slovenstvo, drugo pa boš prepuстила meni ...

✱

POZIV

Vsi tisti ubogi, trpeči in izkoriščani dijaki slovenskih srednjih šol v Trstu, ki bi utegnili dobiti ob koncu leta oce-no 7 (ali manj) iz vedenja, se pozivajo, da se obrnejo na naše uredništvo, ki bo v svoji znani zavzetosti za človeške pravice posredovalo njihov primer organizaciji Amnesty International v Londonu.

Uredništvo
Primorskega dnevnika

✱

ZAHVALA

Podpisani se zahvaljujem dejavnikom, ki so omogočili moj nastop na zasebni tržaški televizijski postaji, upoštevajoč tako moje znanje italijanščine kakor mojo kulturno očarljivost.

Zahvaljujem se posebej

1) g. dr. Botteriju, ravnatelju tržaškega sedeža RAI, ki je z gosposko ironičnim nasmehom dodajal članke mojim samostalnikom, ki so bili brez njih;

2) vsem gledalcem, starim in mladim, Slovincem in Italijanom, ki so si vzeli k srcu moj poziv APRIRSE, APRIRSE!

3) televizijski aparaturi, da me je lepo prenesla, ne da bi kaj počilo.

Smrt fašizmu in Aprirse Aprirse!
Bogo Samsa
ravnatelj Alpe-Adria

Prav ti zadnji so sedaj po vsej sili hoteli iti v odbor društva, ne pa sprejeti tudi tradicionalne društvene obveznosti.

Zato odbor PD Mačkolje ni mogel pristati na takšen način nastopanja, ki ne upošteva večdesetletnih izkušenj delovanja v vasi in dejstva, da je bilo v teh zadnjih letih odklonjenih toliko priložnosti za vzpostavitev prave vaše enotnosti ob konkretnih primerih in nastopih. Prav pred kratkim je odbor PD Mačkolje predlagal poobudnikom, ki snujejo novo društvo, skupno pripravo otvoritve nove srenjske dvorane, a na predlog ni bilo odgovora.

Zaradi tega obžalujemo, da ni bilo mogoče doseči soglasja niti za takšno priložnost, kot je otvoritev dvorane, kar bi lahko bil res konkreten primer skupnega nastopanja.

S spoštovanjem!
Odbor PD Mačkolje

Trst, 6. marca 1980

Slovenska prosveta in Zveza slovenske katoliške prosvete

razpisujeta

VI. tekmovanje zamejskih amaterskih odrov

MLADI ODER

Tekmovanja se lahko udeležijo amaterski odri, ki delujejo v naši deželi.

Tekmovanje traja do konca leta 1980. Izid bo javno razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku februarja prihodnjega leta.

Skupine, ki se nameravajo udeležiti tekmovanja, morajo javiti svojo udeležbo enemu od obeh prirediteljev.

Predstave prijavljenih amaterskih odrov bo ocenjevala komisija, ki jo sestavljajo gledališki izvedenci in po en predstavnik vsake organizacije.

Mnenje komisije je dokončno in nepreklicno.

Za vsa podrobnejša pojasnila in prijave se je treba javiti na naslov SLOVENSKA PROSVETA, Trst, ulica Donizetti 3, tel. 768-189 ali pa ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSETE, Gorica, viale XX Settembre 85.

Obe zgornji pismi dovolj zgovorno pojasnjeta ozadje mačkoljske prosvetne afere, zato ne potrebuje ta komentarja. Kot prosvetni delavci lahko tako početje samo obsojamo.

O MORALNI VZGOJI

Zvedel sem, da so predstavniki cerkvenih oblasti na Tržaškem posredovali pristojnim krogom potrebo, da bi na prihodnjem seminarju za slovenske šolnike priredili tudi predavanje za otroške vrtnarice o temi moralne vzgoje. Otroške vrtnarice so po šolskih programih zadolžene, da najmlajšim posredujejo osnove moralne in verske vzgoje.

Odgovor iz Ljubljane je bil negativen. Predavanje o moralni vzgoji ne spada v program prihodnjega seminarja, pravijo. (Očitno bi tako predavanje ne prispevalo k razvoju slovenske šole).

(Podpis)

RESOLUCIJA O RADIOTELEVIZIJ

Od treh resolucij, sprejetih na občnem zboru Slovenske skupnosti v nedeljo, 2. marca, je bila tudi ena, ki je govorila o problemih radia in televizije. Vse tri resolucije je v svojem poročilu povzel Primorski dnevnik z dne 4. marca. Toda medtem ko je nekoliko obširneje obrazložil resolucijo o globalni zaščiti Slovencev v Italiji in o razlaščanju, je resolucijo o radioteleviziji komaj omenil, tako da nisi razumel, zakaj se tista resolucija pravzaprav zavzema. Kolikor mi je znano, se ta dokument (koliko zaležeje?) zavzema za uvedbo televizijskega programa v slovenščini in tudi za resničen pluralizem ob upoštevanju vseh socialnih, kulturnih in političnih komponent v naši deželi. V objektivnem poročilu bi tudi ta obrazložitev ne smela izpasti, saj nam je znano, koliko nasprotnikov ima prav resnični pluralizem idej tako v kulturi kot v politiki in na drugih področjih. Če smo živ organizem in živa veja slovenskega naroda se kakršnekoli razvejanosti ne smemo bati, ampak jo moramo pozdraviti.

B.V.

SLOVENSKI VISOKOŠOLSKI SKLAD »SERGIJ TONČIČ« - TRST

Slovenski visokošolski sklad »Sergij Tončič« se je odločil, razpisati vsako leto nagrado »Dr. Frane Tončič« po zgledu in pravilniku lanskega razpisa, da s tem spodbuja slovenske visokošolce v Italiji pri raziskovalnem in ustvarjalnem delu.

Pravilnik

1. Avtor mora biti slovenske narodnosti in mora imeti svoje stalno bivališče v deželi Furlanija - Julijska krajina.

2. V teku sončnega leta 1979 je moral avtor biti visokošolski študent ali je moral končati visokošolski študij do 30. aprila 1980.

3. Avtor mora do 30. aprila 1980 poslati Narodni in študijski knjižnici, Trst, ul. S. Francesco 20, študijo (razpravo, disertacijo ipd.), ki je nastala ali je bila objavljena v času med 1. januarjem 1979 in 30. aprilom 1980; ta študija mora pomeniti obogatitev slovenske kulture, zgodovine ali znanosti.

4. Študije bo v teku meseca maja 1980 pregledala in ocenila posebna komisija, ki jo bodo sestavljali predsednik Sklada prof. Pavle Merku, blagajnik Sklada Boris Kuret in univerzitetni prof. Jože Pirjevec; komisija bo lahko pritegnila k sodelovanju kot svetnike brez pravice do odločanja še strokovnjake iz ved posameznih študij. Po opravljeni analizi vseh študij, ki bodo prispele do določenega roka, bo komisija določila, katero študijo nagraditi, in bo svojo odločitev utemeljila pismeno.

5. Nagrada v znesku 500.000 (petstotisoč) lir je ena in nedeljiva.

6. Naslov nagrajene študije in ime njenega avtorja bosta objavljena na prihodnjem občnem zboru Sklada v petek, 6. junija 1980, ali, če bo zaradi višje sile treba ta datum prenesti, čim prej po tem dnevu. Po občnem zboru bo odbor Sklada obvestil javnost o tem preko sredstev javnega obveščanja.

7. V primeru, da ni nagrajena študija še objavljena, jo bo odbor Sklada priporočil za objavo kaki slovenski založbi.

8. V primeru napak in kontestacij velja besedilo razpisa, ki ga je odbor podpisal in je priloženo zapisniku seje z dne 7. marca 1980.

V Trstu, 7. marca 1980

č 67

II 117 986₁₉₈₀

998530726, 2/3

COBISS

zasmehindok

Dva brata Škota sta si v prometni nesreči zlomila oba desno nogo. Starejši brat se je jezil: »Kakšna škoda! Če bi si ti zlomil levo nogo, bi lahko kupila samo en par čevljev!«

»Pomisli, včeraj so mi v gostilni zamenjali plašč.«

»Le komu je prišlo na misel, da bi vzela tvoj, stari zguljeni plašč?«

»Ne vem, sem prej odšel.«

»Kaj bi rada za obletnico poroke«, je vprašal mož ženo, »kožuh ali potovanje na Švedsko?«

»Veš kaj, pojdiva na Švedsko, tam so kožuhi cenejši!«

Neki mož pride v hotel. »Ali je to hotel za boljše goste?« vpraša.

Vratar: »Je, a vas bomo vseeno sprejeli.«

Med preprirom: »In ti si mi še upaš pogledati v obraz?«

»Kaj hočeš, s časom se človek vsemu privadi!«

PISMA

ODPADLA PROSLAVA

Na znanstvenem liceju »France Prešeren« v Trstu letos — vsaj do srede marca — niso imeli Prešernove proslave. Skupina dijakov je imela tako proslavo po radiu, ni pa bila pripravljena ponoviti sporeda na šoli. Zakaj tako?

R.Z.

ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA '80

bodo v soboto, 31. avgusta in v nedeljo, 1. septembra 1980 v parku Finžgarjevega doma na Opčinah.

Počitniški dom »Pri sestrah«

vas vabi na Belopeška jezera

Naslov: 33010 BELA PEČ - FUSINE V. R. via Laghi 1
Telefon 0428/61027 - 059/695791

Od obrtniških izkušenj
v trgovinsko dejavnost

POSEBNI POPUSTI !!!
OBIŠČITE NAS !!!

Korsič

Anton Korsič

- Serijsko pohištvo
- Pohištvo po meri
- Preureditve

I R S T

Prodajalna:
ul. S. Cilino, 38
telefon 54390

Dom in delavnica:
ul. Damiano Chiesa, 91
telefon 571326

Listnica uprave

Uprava MLADIKE je odslej odprta ob ponedeljkih od 19. do 20. ure, ob četrkih od 10. do 12. ure ter ob sobotah od 19. do 20. ure.

Naročnino poravnaj tudi s pošto položnico 11/7019 — MLADIKA; s čekom ali z mednarodnimi nakazili na ime MLADIKE. Točen naslov:

MLADIKA
Ul. Donizetti 3
34133 TRST/TRIESTE
(Italia)

PODPORNIKI, DAROVI ZA TISKOVNI SKLAD:

Nekaterim bralcem, ki so nakazali višje vsote, smo tudi tokrat beležili pribitek v poravnavo nekritih prejšnjih letnikov; zaradi tega njihovo ime ni navedeno med podporniki oz. onimi, ki so darovali za tiskovni sklad.

Z veseljem beležimo vsako leto višje število podpornih naročnikov, ki ob poravnavi naročnine »zaokrožijo« znesek. Po 10.000 lir so do konca februarja nakazali:

Mirko ŠPACAPAN, Emil DEVETAK, ZAVOD SV. DRUŽINE, Marija ŽVOKELJ, Andrej KOŠIČ, Andrej MAGUZZI, Štefan TONKLI, Kazimir HUMAR, Irena VRTOVEC, Valerija RADINJA, Niko KLANJŠČEK, Emil VALENTINČIČ, Frančiška HLADNIK z Goriškega; Natalija VECCHIET, Marija MIJOT, Julka ŠTRANCAR, Ninko ČERNIC, Bogo SENČAR, družina ŠIRCA, družina CERGOV, Bazilija STANTA, Marcel PETKOVŠEK, Anton BAK, Ema TOMAŽIČ, Egon MALALAN, Franc MALALAN, Rado ŠTOKA, Stojan SOSIČ, Regina MARKON s Tržaškega; Frank BONČA iz Anglije, Maksimilijan JERZERNIK iz Rima, Božo ZUANELLA iz Tarčmuna, Franc ŠEGULA iz Rima.

Prijatelji MLADIKE, ki so podporno naročnino sami zvišali: Jože KOGOJ iz Francije, Lojze DEBELIS iz Trsta, Gracija GERDOL iz Trsta, Anica ZAHAR iz Trsta, Lojze BURJEŠ iz ZDA, Hermina VRANIČ iz Gorice, Ludmila NICOLIC REGENT iz Francije, Ljubka SORLI iz Gorice, Mirjam LÉVSTIK in družina REPINC iz Trsta, Jože FAJDIGA, Remo DEVETAK iz Gorice, Milan SOSIČ iz Trsta, Nada ROBERTS iz ZDA, K.Š. iz Trsta.

ZA TISKOVNI SKLAD SO DAROVALI:

D. Bregant, Anglija, 3.000 lir, družina Žerjal, Trst, 10.000, Milan Martinčič iz Kanade, Tone Zrnc iz Kanade, N.N. iz Jamelj 20.000 lir, F. Pintar iz Gorice 500, Marta Požar iz Trsta v spomin na prof. Jožeta Peterlina 10.000, gostilna Devetak z Vrha 500, Franc Kette iz Gorice 1.000, G. Rosa iz Pordenona 500, A. Cracina iz Vidma 500, O. Simčič iz Gorice 1.500, Neva Fonzari iz Tržiča 30.000, Tine Franceschi iz ZDA 40 dol., Angel Kosmač iz Trsta 2.000 lir.

Vsem, ki so z darovi in podpornimi naročninami izkazali svojo navezanost na revijo, se iskreno zahvaljujemo!